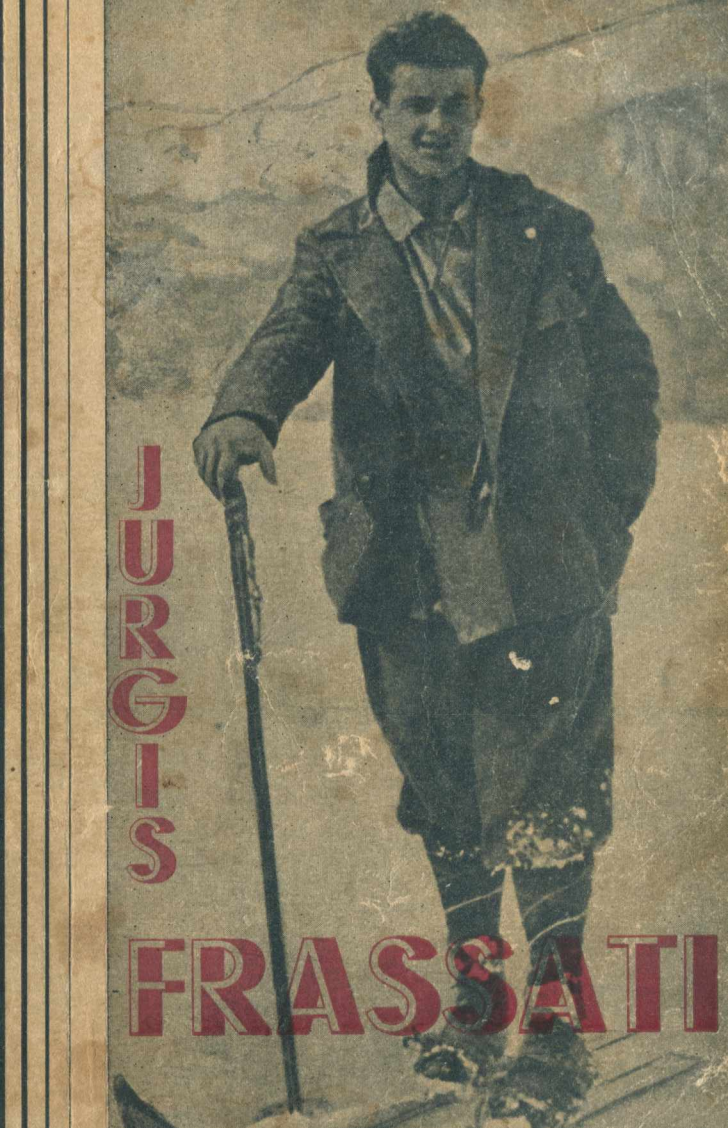

JURGIS
FRASSATI

JŪRGIS
FRASSATI

JUST. KLUMBYS

JURGIS FRASSATI

Šių laikų jaunimo idealas

MARIJONAI

NIHIL OBSTAT — **Sac. Justinus Novickas MIC,**
Marijampolė, 1938. V. 7.

IMPRIMATUR — **† Antonius Eppus,**
Vilkaviškis, 1938. V. 10; nr. 1117.

IŠLEIDO:
Marijonai, leidinio 178 nr.

TIRAŽAS:
3.000 egzempl.

SPAUDĖ:
Marijonų spaustuvė, Marijampolėje,
Bažn. g. 22, 1938.

Savo Brangiems Tėveliams, Aleksandrai ir Justinui anksti atsiskyrusiems su šiuo gyvenimu, savo pirmutinį veikalėlį skiria jų dėkingas sūnus

Autorius

ĮŽANGA

Dvidešimtasis amžius—technikos, greičio, sporto, rekordų, naujenybių ir visokių netikėtumų amžius. Automobilis, orlaivis, kinas, radijas užkariavo daugelio žmonių dėmesį. Dvasinės vertybės liko užmirštos. Kokia to viso pasėka? — Nerimastis, nepasitenkinimas, blaškymasis, ieškojimas kažko... Žodžiu, inquietum est cor nostrum! Nerami, baisiai nerami, moderniojo žmogaus širdis, siela!..

Tokios dvasinės krizės metu malonu parodyti neramiosioms, ypač jaunoms, sieloms vieną mūsų amžiaus ramią sielą. Pilną skaidraus džiaugsmo ir meilės Dievui ir jaunystės gyvenimui. Jaunuolį, kuris, aukštai ir drąsiai iškėlęs galvą žengė nesvyruodamas per šio gyvenimo areną, nes nepaleido iš akių aiškios, didelės, vienintelės, tikros šviesos — Kristaus. Jaunuolį, kuris šio gyvenimo atžvilgiu nebuvo pesimistiškai

nusistatęs, bet, priešingai, su visos nekaltos, Dievo malonės gaivinamos sielos entuziazmu džiaugėsi savo gyvenimo pavasariu. Jaunuolį, kuris savo pavyzdžiu ne tik sakyte sako visiems, bet ypač jaunimui, kad nėra užginta praktikuojantiems katalikams džiaugtis gyvenimu, bet net, kad tik jie vieni tegali kupina antgamtiško džiaugsmo siela mokėti tikrai pasidžiaugti ir šio gyvenimo džiaugsmais bei malonumais.

Tas jaunuolis yra Petras Jurgis Frassati, gražiosios Italijos sūnus.

Jis savo trumpu gyvenimu — mirė 24 metus eidamas — sukūrė naują jaunimą nebaidančią šventumo formą. Kažkaip jaunimo vaizduotėj šventasis yra būtinai susijęs su maždaug tokiomis sąvokomis: pasišalinimas iš gyvenimo, visiškas ar bent dalinis sulepšėjimas, neišvengiamas atsisakymas nuo bet kokių, net tyrų ir nekaltų džiaugsmų bei pasilinksminimų. Jurgio asmenybėj tokių atstumiančių savybių mes niekur neužtiksime, bet rasime daug mūsų moderniško jaunimo privalumų. Jis gyveno daugiausia triukšmingame Italijos didmiesty, buvo turtingas, gražus, linksmas studentas, mėgo

juokus ir sportą visose jo formose. Tačiau jis nebuvo kaip kiti mūsų laikų jaunuoliai. Jis buvo pažinęs pačią šventumo esmę ir stengėsi ją sukurti savyje moderniojo jaunimo sąlygose bei aplinkybėse. Tas be galo didelis skirtumas yra tarp jo ir mūsų jaunimo. Jam šio gyvenimo gėrybės tebuvo tik priemonės, palenktos aukščiausiajam tikslui, o mūsų jaunimui jos yra tikslas, kurio siekiama visomis jėgomis.

Parodyti jaunimui šventumo esmę, parodyti, kad malonė prigimties neardo, bet tik išaukština, kad graži, viliojanti šventumo viršūnė gali būti pasiekta ir linksmu kopimu — stengtasi šios knygos puslapiuose.

• • •

Rašydamas naudojausi kun. A. Coiazzi veikalu, kuriame yra surinkti draugų laiškai ir pasisakymai apie Jurgį Frassatį.

PRIGIMTIES DOVANOS

Įspūdingas yra talentų palyginimas. Vieniems Dievas duoda penkis talentus, o kitiems — tiktai vieną. Duoti penkis ar vieną talentą — Dievo gerumo ir išmintingumo dalykas. Bet, tiek tas, kuris gavo penkis talentus, tiek tas, kuris gavo vieną talentą, gaus vienodą atlyginimą, jei pirmasis pelnys Dievui kitus penkis talentus, o antrasis vieną. Išvada aiški: kas daugiau gavo, turi padaryti didesnę apyvartą.

Penki talentai ir teko Petrui - Jurgiui Frassati. Kokią apyvartą iš jų padarė, paaiškės iš tolimesnių šios knygos puslapių. Šioje vietoje mums svarbu iškelti pačius talentus.

Jurgis gimė Italijoj, Torino mieste, 1901 m. balandžio 6 dieną. Dievo jam buvo skirta turtinga Torino aristokratų šeima. Tėvas, Alfredas Frassati, buvo savininkas ir kartu redaktorius vieno iš di-

džiausių Italijos dienraščių. Po karo jis buvo kurį laiką Italijos pasiuntinys Vokietijai. Vėliau buvo paskirtas Italijos senatorium, kuriuo ir dabar tebėra.

Mažasis Jurgiukas buvo stiprus ir gražus vaikas.

„Jis man dar tebestovi akyse. Vis dar tebematau tą brunetą, stebėtiną vaikiūkštį, ideališką mažojo Jėzaus modelį rytiečių menininkui. Akys — dideli, juodi lęšiukai, aiškiame, labai žydriame mėlynume—buvo labai malonios. Akių mėlynumas nesiderino su įdegusia odos spalva, kuri darė iš jo mažą tobulų formų arabiuką. Veido, tik gerumu dvelkiančio, bruožai: labai taisyklingos linijos; lūpos trupučiuką išpurtusios į trikampę burnytę, kuri nuolatos atsiverdavo greitai šypsenai; panašiai ir akys, ir jos dėl menkiausio susijaudinimo paleisdavo riedėti per skruostus dideles ašaras, tylias, nesąmoningas, bet jokiu būdu nesulaikomas".

Štai kitas, jau paaugusio, Jurgio atvaizdas: „Saulėj įdegęs, kaip iš bronzos nulietas, rodė labai baltus, spindinčius dantis. Akys savo baltumu ir žydrumu atrodė gi-

lesnės. Darnūs sąnariai, stiprios ir gražios rankos ir kojos, platūs pečiai. Kiek kartų, matant jį iš tolo, vaizduotėj vaidenosi Belvederio Apolonas! Tik jo veidas nebuvo kaip tas moteriškas stovylos veidas. Jo nosis buvo taisyklinga, truputį kumpa. Smakras kiek atsikišęs. Žandikauliai kiek platesni — vyriška tvirtos valios išraiška. Akys mėlynos, didelės, malonios, šypsena suspindinčios ir iš mažiausio vidinio linksmumo; kartais staiga tapdavo griežtos, tiesios, beveik, sakyčiau, išreiškiančios kažkokį nepalaužiamą pasiryžimą, visiškoj harmonijoj su kitomis veido dalimis".

Dažnai Jurgiui, ypač vėlesniais jo gyvenimo metais, tekdavo nugirsti išsireiškimų apie jo išvaizdos grožį.

Nemažesnė buvo Jurgio fizinė jėga ir drąsa.

Dviračiu jis užvažiuodavo ir ant statokų kalnų. Niekuomet nenusėsdavo nuo dviračio prieš įveikiamas gamtos kliūtis. Kartais varydavos į kalną net dainuodamas. Nesijausdavo nuvargęs net nuvažiavęs dviračiu 90 klm. Ekskursijose po

Alpes dažnai užsikraudavo sau ant pečių ir kitų ekskursijos draugų kuprines.

1919-1922 metai Italijoj buvo labai neramūs. Ypač miestuose. Socijalistai ir komunistai tarp darbininkų varė smarkią propagandą. Streikai buvo virtę dienos įvykiu. Dažnai traukiniai sustodavo kur nors laukuose. Mat, gelžkelio tarnautojai užsigeisdavo kaip tik tuomet streikuoti. Religinių procesijų metu komunistai užpuldavo katalikus ir ne tik juos apsvaidydavo akmenimis, bet ir apšaudydavo iš revolverių.

Jurgis tuomet dažnai kartu su kitais katalikais jaunuoliais, užsidegusiais katalikų politinės partijos idealais, eidavo lydėti vieną tėvą domininkoną su paskaitomis į įvairius Torino priemiesčius, kur viešpatavo Marksas. Kunigui ten pasirodyti be palydovų buvo pavojinga. Ir taip jau minia dažnai juos užpuldavo. Tokiais atvejais Jurgis nė kiek neišsigąsdavo, bet drąsiai savimi dengdavo kunigą.

Vieną kartą Jurgiui netoli Romos teko su keliais draugais išeiti prieš gaują įsiutusių jaunuolių komunistų. Šie keikė, koliojo ir grasė lazdomis. Vienas net atstatė

Jurgiui į krūtinę revolverį. Bet Jurgis laikėsi ramiai ir šaltai be jokio baimės šešėlio.

Kiek daugiau išgarsino jo vardą kitas įvykis.

Vieną sekmadienį, Jurgiui su motina bepietaujant, staiga įsiveržė į namus būrys jaunuolių. Vienas tuoj rėžė bizūnu į prieškambario veidrodį. Veidrodis subyrėjo į šukes. Kiti pasipylė po kambarius, daužydami kas jiems pakliuvo po ranka. Kyla triukšmas. Tarnaitė pradeda klykti. Jurgis, motinos lydimas, išbėga į prieškambarį Ir tuoj nutveria už rankos vieną vyruką, bandantį nutraukti telefono laidus. Atima iš jo lazdą ir apdaužo gerokai jį kumštimis, šaukdamas: „Niekšai!"

Būtų ir sulaikęs tą vyruką, bet motina, bijodama, kad anas neturėtų kokio ginklo, liepė paleisti. Ir kiti nekviestieji svečiai, pabūgę arešto, tuoj išsidangino. O Jurgis, nusiplovęs rankas, grįžo su tokiu pat apetitu, gal dar geresniu, prie pietų.

Laikraščiai tuoj išgarsino šitą įvykį. Iš visų kampų pasipylė telegramos ir laiškai su komplimentais jaunajam „didvyriui". O šis nuolankiai tik šypsojosi...

Bet kur kas didesnio susidomėjimo vertos Jurgio dvasinės įgimtos savybės.

Jurgiukas pirmais savo mokslo metais atrodė negabus. Kun. Coiazzi, jo korepetitorius, ramindavo motiną:

— Subręs!.. Subręs!..

Tie žodžiai iš tikrųjų išsipildė paskutinėse gimnazijos klasėse ir universitete. Jurgio protas atbudo ir subrendo, pasižymėdamas gilumu ir tvirtumu. Vaikystėj sutikti mokslo sunkumai buvo jo ypatingos ir savotiškos prigimties padariniai.

Baigęs gimnaziją, Jurgis pasirinko sunkias inžinieriaus studijas. Nors metus praleido Berlyne nestudijuodamas, vis dėlto, jei ne ankstyva mirtis, būtų kartu su savo kurso draugais įsigijęs inžinieriaus diplomą.

Sielos skaidrumas ir be galo didelis grožio pamėgimas — kitos dvi Jurgio sielos savybės. Puiki jo išvaizda lyg sakyte sakė: „O, kaip džiaugiuosi!..“ Tos nuolat skaidrios nuotaikos pagrindu buvo tobulai išsivystęs kūnas ir ypač siela, visai paprastutė, nepažįstanti pavydo ir neapykantos ir tikrai nuolanki.

Kai kas vaikystę aptaria kaip melagysčių amžių. Kiekvieno asmeninis patyrimas pasakys, kiek šiame originaliame apibrėžime yra tiesos!.. Bet niekas neužginčys fakto, kad ir... vaikai mėgsta pameluoti.

Jurgis šiuo atžvilgiu sudaro nuostabią išimtį. Giminės ir pažįstamieji liudija, kad niekada nebuvo sučiuptas meluojant! Jame tiesos meilė buvo lyg ir įgimta. Ji pasireiškė net vengime vadinamos gyvenimo retorikos — jausti vienaip, o išoriniu elgesiu rodyti ką kita. Jurgis nemėgo simuliuoti jausmus, kurių neturėjo. Jis buvo primityviškas. Elgdavosi ir išsireikšdavo taip, kaip diktavo protas. Iš čia aiškėja, kodėl Jurgiui nesisekdavo įvairūs aprašymai. Jis nemokėjo meluoti, o juk aprašymuose dažnai reikia pameluot.

Jam rašiniai išeidavo trumpi, nes juose teišreikšdavo tik tą, ką jautė.

Dažnai jis, nuvargęs berašydamas kurį aprašymą, vaikiškai ir naiviai kreipdavosi į motiną:

— Mama, aš einu spręsti uždavinių, o tu surašyk mano mintis.

Taip pat ne naujiena, kad vaikai mėgsta

smalžiauti ir labai dažnai yra neklusnūs. Jurgiuko jokiu būdu nebūtum privertęs suvalgyt kokį saldumyną, jei mama jam uždrausdavo.

Kartą svečiuose pas tetą, Jurgiukas bėginėdamas po kiemą, pradėjo kosėti. Teta jam pasiūlė saldumynų. Jurgiukas mandagiai atsisakė:

— Ačiū! Neimsiu, nes mama nenori...

— Bet mamos čia nėra...

— Vis tiek...

Vargšų ir bendrai artimo meilė, kuri, kaip matysim, paskutiniaisiais jo gyvenimo metais įgys daug ryškesnių formų, jau buvo lyg ir išpranašauta daugelio charakteringų kūdikystės ir vaikystės įvykių.

Vieną dieną kažkoks nepažįstamas pasibeldė į duris. Jurgiukas nugirdo, ko tas vargšas prašė tėvelį, ir pastebėjo, kad tėvas nieko nedavė. Tėvas iš alkoholio dvokimo suprato, kad tai buvo girtuoklis.

Jurgiukas verkdamas nubėgo pas mamą.

— Mama, buvo atėjęs vienas išalkęs vargšas, ir tėtis jam nedavė valgyti.

Motina nuramino sūnelį:

— Bėk į gatvę ir pašauk jį... Duosim valgyti.

Vaikas tuoj pralinksmėjo, išbėgo į gatvę ir sugrąžino vargšą atgal į namus.

Veltui tėvas vėliau įtikinėjo sūnų, kad tas vargšas nebuvo vertas išmaldos. Nors protas pritarė tėvui, širdis tačiau ką kitą kalbėjo...

Jurgiukui einant vienuoliktus metus ar dvyliktus, motina nupirko jam medžiagos drabužiams ir norėjo žinoti, ar jam patinka ar ne. Vaikas, apžiūrėjęs medžiagą ir sužinojęs kainą, pasakė, kad medžiaga esanti perdaug graži ir kad būtų geriau pamainyti į prastesnę, o likusius pinigus atiduoti vargšams.

Kartą su tarnaite kalbėjosi apie karą. Jurgis tada turėjo 15 metų. Jį labai jaudino pasakojimas apie karo baisumus, kareivių kentėjimus ir apie tiek daug gyvybių pirm laiko mirties pakirstų. Staiga jis kreipėsi į tarnaitę:

—.Natalija, ar duotumėt savo gyvybę, jei to užtektų karui pertraukti?

— Aš ne, — atsakė tarnaitė, — esu jauna ir mano gyvybė yra man tiek pat brangi, kiek ir kareivių.

Tokio, taip sau pa:akyto, atsakymo nustebintas, Jurgis pasižiūrėjo į tarnaitę ir tarė:

— Aš tai atiduočiau savąją gyvybę, nors ir šiandien.

Jurgiukas turėjo tėvus. Jam mažam neteko pajusti, ką reiškia prarasti kokį mylimą asmenį. Todėl jis, rodos, galėjo nesuprasti žodžio „našlaitis". Bet keista — šį žodį išgirdęs, jis tuoj pravirkdavo.

Vieną vakarą, mažajam Jurgiukui esant penkių metų, pasipynė galvutėj mintis, kad Jėzus buvo našlaitis. Tuoj šoko iš lovos ir nubėgo pas mamą, verkdamas ir šaukdamas: „Mama, Jėzus buvo našlaitis!"

— Ne... Jėzus nebuvo našlaitis... turėjo net du tėvus: vieną danguj, kitą čia žemėj!

Vaiko veidas nušvito džiaugsmu. Ir jis grįžo atgal į lovą patenkintas, kad Jėzus nebuvo našlaitis.

Dar viena smulkmena, liudijanti apie jo širdies jautrumą.

Kun. Coiazzi, salezietis ir pirmasis Jurgio auklėtojas, atlikęs pamokas, papasakodavo jam, kokį nors atsitikimą iš Kristaus gyvenimo. Kai pasakodavo kokį linksmą įvykį, pavyzdžiui, Jėzaus meilę vaikučiams,

Jurgiukas šypsodamasis nušvitusiu veidu sakydavo: — kaip gražu!.. Priešingai, kai pasakojimas paliesdavo ligonių skausmus ir Kristaus stebuklus, kuriais Jis palengvindavo žmonių vargus, jo veidas apsiniaukdavo, ir dvi didelės ašaros nusirisdavo per skruostus.

Krikščionybės mokslas apie žmogaus prigimtį nėra visiškai optimistiškas. Jis skelbia, kad žmogaus prigimtis liko pažeista pirmapradės nuodėmės. Todėl šalia gerųjų savybių kiekvieno žmogaus prigimtis atsineša į šį pasaulį daugiau ar mažiau blogų polinkių. Nuo jų nėra laisvi net šventieji!

Todėl nenuostabu, kad ir Jurgis turėjo visiems vaikams bendrų ydų. Tos ydos savaime nėra didelės, bet vis dėlto ilgainiui, jei su jomis nebūtų kovojama, galėtų tapti labai pavojingos.

Mažasis Jurgiukas nemėgo taupyti laiko. Buvo smarkaus ir atkaklaus būdo. Dažnai susipykdavo ir susipešdavo su sesute, nors šiaip ją labai mylėjo. Su draugais susipešdavo beveik visad dėl tos, jau minėtos,

tiesos meilės. Jis negalėdavo pakęsti, kad kas žaidimuose apgaudinėtų ar meluotų.

Vėliau, maždaug apie 13 metus, Jurgis pradeda susivaldyti.

Ir vėliau, nors buvo stiprus, kaip koks atletas, tačiau reaguodavo tik prieš prievartos brutališkumą, kai ši gresė jo mylimiesiems asmenims arba daiktams. Bet ir tokiais atvejais jam sekdavosi valdyti savo protą ir nervus.

NAMIŠKIŲ IR DRAUGŲ TARPE

Tėvas, motina, sesutė, senelė ir teta — štai ir visi Jurgio namiškiai. Jie visi Jurgį labai mylėjo. Meilės aplinkuma šeimoje dažnai išpaikina vaikus ir padaro juos savotiškais karaliukais, tepripažįstančiais sau teises, o ne pareigas kitų atžvilgiu. Jurgiui gi tai buvo tik paskatinimas už meilę atsimokėti dar didesne meile.

Laisvomis valandomis tėvas mėgo žaisti su savo dviem vaikučiais. Kiek kartų motina turėdavo vaikyti visus tris iš vieno kambario į kitą! Didelis trijų žaidėjų linksmu-

mas kambariuose, kur yra brangių baldų ir indų, galėjo susilaukti liūdnų pasėkų.

Jurgiukas, nežiūrint tėvelio gerumo, visad bijojo padaryti jam nesmagumo. Buvo pustrečių metų, kai kartą, tėvelio subartas, atidarė spintą, kurioj buvo sukrauti įvairūs fotografijoms aiškinti skiediniai ir iš susikrimtimo ir, be abejo, nesuprasdamas ištartų žodžių, pasakė:

— Išgersiu nuodų ir numirsiu!

Jurgis visuomet didžiavosi savo tėvelio gabumais ir morališku tiesumu. Ypatingo džiaugsmo jam teikė didelis tėvelio susirūpinimas vargšais ir nelaimingaisiais.

Tėvas savo ruožtu didžiavosi savo nuostabiu sūnumi.

Sesutė Liucija pasižymėjo ankstyvu protiniu subrendimu ir praktišku protu. Ji nepaprastai gerai mokėjo pažinti žmones. Jurgis ja visuomet labai pasitikėjo. Su ja dalydavosi savo širdies paslaptimis. Jų dviejų artimumą dar labiau sustiprino akademinių studijų metu bendri katalikiški idealai.

Bet ypatingą vietą Jurgis savo širdy buvo palikęs motinai. Ši, būdama gera katalikė, sugebėjo duoti savo vaikams tikrai ka-

talikišką išauklėjimą. Vaikams ji buvo labai griežta, kol jie sulaukė 16 metų. Tada, matydama juos pakankamai išauklėtus, paliko jiems protingą laisvę.

Vaikai gerai žinojo, kad nei ašaromis, nei ožiavimusi nebūtų palenkę mamos. Jos „ne" ir „negalima" likdavo visuomet „ne" ir „negalima". Nelepino savo vaikų saldumynais, saldainiais, dovanėlėmis. Nesivesdavo vaikų ir neleisdavo eiti jų vienų į kavines ir kinus. Tik Kalėdų naktį „Kūdikėlis Jėzus" atnešdavo jos vaikučiams po keletą kuklių dovanėlių.

Vaikas atitiko motiną. Jau mažas nieko nedarydavo mamos neatsiklausęs. Tiesa, jis mėgo savo meilę išreikšti bučkiais ir glamonėjimais. Bet tai niekis, palyginus su jo visišku klusnumu motinos norams. Liucija sako, kad niekuomet nemačiusi Jurgio skaitant kokią nors ne labai gerą knygą ar vartant enciklopedijas iš įtartino žingeidumo. Jei mama būtų jam nurodžiusi vengtinas vietas knygoj, kuri jam reikėjo skaityti, jis nebūtų, be abejo, nusižengęs motinos norams.

— O, kad mama būtų čia! — instinkty-

viai sušukdavo Jurgis, atsidūręs prieš kokią gamtos ar meno grožybę. „Mama, sako, kad... Mama nori... Mano mama daro šitaip..." dažnai kartodavo jo lūpos, išreikšdamos jo širdies jausmus.

Kartą motina rašydama išsitarė, kad jam ir sesutei jau nebereikalingi motinos patarimai. Sūnui tie žodžiai padarė įspūdį, kuriuo jis pasiskubino pasidalyti su savo mylima motute.

„Brangioji Mamytė!

Nemalonu man, sakysiu geriau, man labai širdį suskaudėjo, kad tu taip neteisingai galvoji. Motinos patarimai yra visuomet išmintingiausi. Jie visada pasilieka geri net ir tada, kai žmogus subręsta. Šiemet tu buvai labai toli nuo manęs. Todėl galėjau suprasti, ką reiškia neturėti šalia savęs motutės, kuri retkarčiais mus pabara, bet vis dėlto vakare mus pabučiuoja ir palaimina. Deja, brangioji Mamyte, negaliu gyventi kartu su Jumis Pollone. Truputį esu kaltas aš, nes turiu didelę ydą — nemoku skubiai dirbti. Bet truputį kaltos ir studijos, kurios yra labai sunkios. Tretysis kursas yra kietas, ir reikia labai daug pasiau-

koti, norint pasiekti tikslą. Bet nesiskųskim, nes šiame gyvenime pasitaiko ir didesnių vargų. Brangioji Mamyte, atleisk man už visus tuos mažus nemalonumus, kuriuos tau suteikiau. Gali būti tikra, jei kartą tau iki šiol nesukaltau, tai ateity pasistengsiu geriau elgtis. Dažnai galvoju apie tave ir prašau Dievo, kad tau suteiktų džiaugsmo, kurio aš tau dėl savo silpnybių negaliu suteikti, nors tave ir labai myliu.

Bučiuoju tave ir tetą".

„Šiame gyvenime po šeimos meilės eina draugų meilė. Aš kasdien turėčiau dėkoti Dievui, kad man davė tokių gerų draugų ir draugių, kurie mano gyvenimui yra brangūs vadovai".

Taip atsiliepė pats Jurgis apie savo draugus.

Draugų jam netrūko, ypač universitete. Daugiausia draugavo su katalikų studentų korporacijos Fuči nariais. Iš jų jis buvo pasirinkęs keletą artimesnių draugų. Šie skyrėsi tarp savęs socijaline padėtimi, būdu,

troškimais, bet juos jungė vienodi tvirti katalikiški įsitikinimai ir idealai.

Tikri draugai, Jurgio nuomone, turi vieni kitiems padėti ne tik žemiškuose dalykuose, bet ir sielos reikaluose.

Jis savo įsitikinimus stengėsi paversti gyvenimo pratyba. Todėl davė draugams visa, ką galėjo. Savo gerumu, nuoširdumu ir triukšmingu linksmumu tarp draugų palaikydavo linksmą nuotaiką. Savo aukštesnę socijalinę padėtį panaudodavo tik draugų labui. Visuomet buvo pasiruošęs patarnauti, pasiaukoti dėl kitų.

Nebijojo draugus perspėti, paraginti juos uoliau pareigas eiti. Čia kaip tik ir pasireiškia tikra draugų meilė.

Taip, pavyzdžiui, jis nuolatos ragino laiškais vieną savo draugą studijuoti:

„Turėčiau tau trupučiuką patampyti ausis, nes pradedi išsiblaškyti ir nebevykdyti Torine padarytų pasiryžimų. Klausyk, Antanėli, tu turi padaryti, ką gali: spalių mėn. turi išlaikyti bent du egzaminus, o šią žiemą turėsi kibti rimtai į darbą. Laikas bėga, mes po truputį einam senyn, reikia tat surimtėti". „Tikiuos, kad egzamino

daviniai bus sužadinę tavy tvirtą pasiryžimą ir toliau mokytis per šiuos kelis mėnesius, skiriančius mus nuo vasaros atostogų. Taip išlaikysi visus egzaminus ir užbaigsi studijas. Atsimink, juo tolyn, juo mažiau besinori mokytis". „Noriu išdrožti tau trumpą pamoksliuką... Žinoma, jis galėtų būti geresnio pamokslininko pasakytas, bet ką padarysi... Rašau aš, nes esu tavo draugas be jokių kitų pretenzijų. Vos tik užbaigsi savo darbus Polerne, grįžk į Toriną. Čia su visu rimtumu atsidėk studijoms. Žinai, 1925 metais jau nebus mėnesinių egzaminų. Todėl gali atsidurti labai keblioj padėty. Antra vertus, tikėk manim, juo greičiau baigsi, juo mažiau sunkumų teks nugalėti."

Tas draugas po Jurgio mirties, prisiminęs visus jo paraginimus studijuoti, rimtai pasiryžo ir užbaigė studijas daktaro laipsniu.

SUSITIKIMUOSE SU STUDENTĖMIS

Draugystė vaikinų su mergaitėmis paprastai yra susirišusi su nemažais pavojais skaistybei. Žinoma, tie pavojai nevisada

yra vienodi. Kartais jie esti proga nusidėti skaistybei priešingais veiksmais. O kartais, ir taip dažniausia pasitaiko, tik proga nusikalsti mintimis ir aistromis.

Jurgis skaistybę brangino ir ją praktikavo pilnai, vengdamas ne tik neskaisčių išorinių veiksmų, bet taip pat neskaisčių minčių bei troškimų. Tačiau kaip ir daugelis mūsų laikų jaunuolių, negalėjo išvengti draugavimosi su mergaitėmis. Su jomis elgdavosi taip pat nuoširdžiai ir paprastai, kaip ir su savo sesute. Žinoma, šią stiprią moralinę pusiausvyrą jis pasiekė tik didelių pastangų dėka. Jam daug padėjo šeimyninis auklėjimas, sveikas paprastumas santykiuose su žmonėmis, tvirtas, nepalaužiamas nusistatymas visad pasilikti skaisčiu net mintyse ir žodžiuose,o ypač Dievo malonė, kasdien prašoma šv. Komunijoj. Jam ne tik pavyko pašalinti iš draugavimo su mergaitėmis pavojus skaistybei, bet gi net rasti jame puikių akstinų tobulėti.

„Kiekvieną kartą, rašo Jurgis, apsilankęs pas X. susižaviu jos gerumu. Galvoju tada, kiek daug gero padarė ir kiek dar padarys tokia graži siela. Iš tikrųjų, Dievo

Apvaizda savo stebuklinguose planuose kartais panaudoja mus, vargšus vaikus, kokiam nors gėriui įgyvendinti. O męs kartais nemokam pažinti arba tiesiog drįstam neigti Jo buvimą. Bet mes, kurie, ačiū Dievui, tikime, atsidurdami prieš tokias gražias sielas, pilnas tikėjimo, negalim nematyti jose aiškų Dievo buvimo ženklą, nes neįmanomas toks didelis gerumas be Dievo malonės. Ką pagaliau sakyti apie A ir B...? Taip pat kilnios sielos, kurių akyvaizdoj aš daug kartų pagalvoju apie savo nedėkingumą Dievui. Taip mažai tepasinaudoju Jo gausiomis malonėmis, kurių Jis iš savo didelio gailestingumo visada man teikė, neatsižvelgdamas į mano nuodėmes. Visų trijų pavyzdys mane labai stipriai veikė, ypač tais gyvenimo momentais, kada kūnas ima viršų ant sielos."

Jurgio kilnumas ir korektiškumas draugių atžvilgiu dar daugiau paryškės iš jų pačių atsiliepimų apie jį.

„Jis, rašo viena, buvo mano brangus, broliškas draugas universitete ir kalnuose. Kiek linksmų valandų kartu praleidom ir kiek prisijuokėm! Kartu darydavom eks-

kursijas, laikydavom egzaminus ir ruošdavom išdaigas ir įvairius planus.

Kai aš negalėdavau dalyvauti kokioj ekskursijoj, jis grįžęs atnešdavo man gėlių ir fotografijų iš Alpių. Aš dar jį tebematau traukiant iš kišenės puokštelę pavytusių gėlių, nuskintų prieš dieną Alpėse.

— Visų Jums neduosiu, — sakydavo. — Šitas palaikysiu X. Ji vargšiukė dabar Genujoj ir jau seniai nebemato mūsų kalnų.

Kai mūs kurią ištikdavo koks fizinis ar moralinis skausmas, ateidavo jo trumpi laiškai, kurie baigdavosi maloniu krikščionišku sveikinimu: „Pax tecum" — Ramybė su tavim.

Nemanau, kad jis būtų turėjęs skrupulų ar būtų perėjęs per abejojimo ir nusiminimo krizę, kaip tai daugeliui pasitaiko brendimo ir jaunystės metais. Jo tikėjimas vešėjo malonės šviesoje ir reiškėsi daugiau darbais ir maldomis, negu žodžiais. Mane kankino tikėjimo abejonės, bet niekuomet negalėjau jam apie tai užsiminti. Sumaniau pasivesti jo maldoms, nes, žiūrint į jo granitinį, tvirtą ir ramų tikėjimą, mano liūdni argumentavimai subyrėdavo į dulkes. Nie-

kad ilgai nesikalbėdavom apie tikėjimo dalykus. Tik kartais pajusdavom Šventųjų Bendravimo paguodą, ieškodami progų prisiartinti kartu prie Dievo stalo. Gal silpnieji, tarp kurių ir aš, jaučia didesnę paguodą iš šitokio bendravimo."

„Prieš kiekvieną egzaminą", — rašo kita draugė, — „ateidavo nusižeminęs ir pilnas pasitikėjimo prašyti manęs pasimelsti. Po egzaminų užsukdavo padėkoti:

— Savo jėgomis nieko nebūčiau padaręs. Ką galime padaryti mes be Dievo pagalbos?

O kai prieidavo man eilė laikyti kokį egzaminą, jis pats pasisiūlydavo padėti savo maldomis. Dėl vieno egzamino jis kartą išbuvo visą valandą adoruodamas šv. Marijos, Nuliūdusiųjų Paguodos, bažnyčioj. Marija niekada neatsakydavo savo pamaldžiam ir pasitikinčiam sūnui...

Kartą jis man netikėtai padovanojo Papinio „Kristaus istoriją." Šiemet nuliūdimo ir vienumos valandoj pasiėmiau tą knygą. Ypač man krito į akis užrašytoji dedikacija. Ji man atrodė parašyta

kaip tik šiuo momentu: **Tegu būna Jums draugu liūdnose gyvenimo valandose.**

Kitą kartą man įspaudė į rankas šv. Povilo laiškus su dedikcija: **Tegul būna Jums vadovu ir mokytoju žemiškoje kelionėje.**

Mūsų širdyse jis paliko tūkstančius kitų, tokių panašių, žodžių: kartais griežtų, kartais švelnių, kartais rimtų; bet vis išreiškiančių tą patį tikėjimą, vis paraginančių į gėrį, žėrinčių šviesą ir viltimi. Tie žodžiai tebėra gyvi mūsų širdyse, kurios dabar vis juos kartoja, lyg kad Jurgis pats kartotų. Mes jaučiame, kad jis arti mūsų gyvena ir veikia mumyse."

Kita draugė keletą dienų po Jurgio mirties rašo savo draugui:

„...Viešpats mums dovanojo jį tą naktį traukiny tarp Torino ir Ulkso, sniego baltume, kad pabūtume su juo ir pamatytume jį nepaprastai visais atžvilgiais. Apsivilkęs apsiaustu padėjo gelžkelio tarnautojams pernešti bagažus. Paskui, vaikščiodamas šalia traukinio, nors lijo ir snigo, garsiai deklamavo mėgiamas Carducci ir Marradi eiles. Manė, kad niekas jo negirdi. Vis dėlto mūsų ausis pasiekė tai stipresnis,

tai silpnesnis jo balso bangavimas. Mes juokėmės, bet kartu jautėm, kad tik jis vienas galėjo būti toks. Pagaliau jis įlipo į traukinį. Ar atsimenat? Visi ėmė protestuoti prieš tokį didelį triukšmą. Tada jis ramiai nuėjo į savo vietą, netoli manęs, kitoj pusėj atramos. Maniau, kad miegos, bet pastebėjau, kad kalba rožančių, savo pilkąjį rožančių. Šis prisiminimas pasiliko tarp mūsų. Ir jei prieš dvi dieni jis man buvo tiktai brangus, tai dabar jis man yra šventas. Taip šventas, kad visa atiduočiau jam išsaugoti.

Mes, panelės, tą naktį valgėm. Jis pats mus ragino valgyti, kad vėliau nesijaustume blogai. Bet jis nevalgė. Taip pat ir tamsta nevalgei. Auštant tame puriame, lyg sapno, sniegų baltume aš judu dar matau toje bažnytėlėje... Prie mažo altorėlio judu man atrodėt tokie stiprūs, tokie geri, kad aš pasijutau visiškai toli nuo jūsų.

O jo kuprinė! Ar prisimenat tą plaktuką, tuos mineralus, kuriuos jis krovėsi į kuprinę?

— Ir tik dėl vieno granato mikrobo, — sakėm mes.

O jis juokėsi. Juokėsi ir spindėjo džiaugsmu. Ar prisimenat jo švilpuką, kuriuo jis šaukdavo nuklydusius? Ar prisimenat jo pusryčius? Nuo saldumynų prie sūrių ir rūkščių valgių, paskui vėl prie saldumynų ir sūrių. Mes jam sakėm:

— Frassati, tamsta mums gadini apetitą!

O jis teisinosi, tartum būtų sunkiai nusikaltęs, ir siūlė mums visus savo skanėstus savo giliu balsu, savo plačiais gestais. Prisimenant jo balsą ir gestus, atrodo, kad su juo ant visados išnyko gyvas nuoširdumo atvaizdas.

Jo mandagumas buvo toks nuoširdus ir švelnus, kad jo stipri galva kai kada atrodė lengvutė ir sapnuojanti, lyg vaiko. Buvo dėkingas, jei kas nors jam pasiūlydavo apelsiną. Jei kas gėlę — tai rūpestingai ją pasidėdavo. Draugai man rašė šiemet: „Gaila, kad tamstos nėra." O jis...: „Tamsta visada esi su mumis, nors ir būtum toli."

Viską jis suprasdavo. Jam buvo galima išreikšti bet kokį jausmą, jei tik jis buvo tikras. Nebuvo pavojaus, kad jis kitaip jį suprastų.

Tik dviprasmiškumų nesuprasdavo.

Negalima įsivaizduoti, kad kas labiau ir ištikimiau už jį būtų ugdęs švelnius jausmus. Lipant į Sozę, tą dieną snigo. Jo didžiausias rūpestis buvo škotiškoji kepuraitė. Nenorėjo jos sušlapinti ir suglamžyti, nes tai buvo seserš dovana. Ar atsimenat, kaip jam į plaukus pribiro sniego ir mes aprišom jo galvą geltonu šaliku? Atrodė tikras arabas, Jis juokėsi. Kepuraitė liko Ulkse, tik ne jo kuprinėj, nes joje buvo daug kietų daiktų, o manojoj, gražiai sulenkta ir padėta tarp vilnonių drabužių.

Pasiekus Sozę, jis mus pavaišino baltuoju vynu. Mums rodėsi, jog mes esam Sozės karaliai. O visi kiti prieš mus tik nykštukai. Tačiau aš nemokėjau net pašliūžų užsidėti. Koks nuostabus vaikiškas džiaugsmas tryško iš jo, ir darėsi mums lengva ir miela... Kas dabar mums suteiks tokį tyrą džiaugsmą? Kas atnaujins ne tik mūsų akyse, bet ir mumyse, linksmo, be rūpesčių, putojančio, gaivinančio ir atnaujinančio, kaip Alpių šaltinių vanduo, šventumo stebuklą?

Aš galvoju, kad arti manęs praėjo toks

malonės stebuklas, o mano proto neatidumas jo nepastebėjo. Tiesa, aš tuoj pastebėjau, kad jame buvo kažkas absoliutiškai nepaprasta. Tamsta pats žinai, kad aš apie jį nieko nesakau, ko nesakiau ar nesakėm pirmiau...

Bet aš jo nesupratau! A, tą vakarą, paskutinį vakarą, kurį praleidom kartu, jis jau nebesijautė gerai. Šią žiemą, savo naujame kalnų kostiume, jis atrodė kaip iš bronzos nulietas. Dabar man pasirodė staiga lyg sumažėjęs, sulisėjęs, pavargęs. Aš galvojau apie egzaminus ir vasarą, o jis jau buvo pradėjęs skirtis nuo mūsų.

— Frassati, tamsta esi išbalęs!

— Man reikia kalnų!

Taip, jam reikėjo lipti... Bet kaip aukštai! Ir jau ne su mumis!

Aš negaliu savęs nuraminti... Spauskimės prie Kryžiaus ir mylėkimės jo atminime. Mylėkimės dar labiau, negu kad jis būtų tarp mūsų. Gal ir pasiseks mums išvysti kada nors jo šypseną. Jis, priduodamas jėgų ir noro gyventi saviesiems, suteiks mums veiklią meilę, kurią mes privalėtume turėti, nes mums jis davė nepaly-

ginamai didelę dovaną — savo draugystę."

Tą pačią naktį ši draugė negalėjo užmigti. Ją kankino mintis:

— Jis tave gerbė, tave laikė gera, bet dabar iš dangaus mato, kokia esi...

Nuliūdusi prisiminė turinti vieną jo laišką. Susiieškojo ir perskaitė. Švelnūs ir pilni meilės buvo laiško žodžiai:

„Nieko nėra gražesnio už meilę, nes, kaip sako šv. Povilas pirmame laiške korintiečiams: Jei aš kalbėčiau žmonių ir angelų kalbomis, bet neturėčiau meilės, aš būčiau kaip žvangantis varis ir skambančios kanklės. Ir kiek toliau: Taigi, dabar pasilieka tie trys dalykai: tikėjimas, viltis, meilė; tačiau didžiausia iš jų meilė. Iš tikrųjų, tikėjimas ir viltis pasibaigs su mūsų gyvenimu. Meilė gi tęsis amžinai. Manau, kad ji aname gyvenime bus net didesnė."

Tie žodžiai buvo lyg Jurgio atsakymas ir suraminimas nuliūdusiai draugei.

1926 - 27 metų žiemą dvi Jurgio draugės kopė į Sozę. Buvo tamsi naktis. Jas lydėjo tik vienas jaunas nešėjas. Kelias ėjo pro kapines. Viena draugė išsitraukė

iš kišenės Jurgio padovanotą rožančių. Antroji, išgirdusi karoliukų barkštelėjimą, pamanė, kad draugė išsitraukė rožančių iš baimės.

— Ar bijai?

— Ne. Kalbu savo paslaptį su Jurgiu. Dažnai jis praeidamas pro šią vietą melsdavosi.

— Gal nori, kad pasimelstume kartu su juo?

— Taip, nes Jurgis girdi maldas, kalbamas drauge su juo po Alpių dangumi. Iš ramybės vietos girdi, ko prašo jo buvusios draugės, pasilikusios dar kely, kuris gal tęsis mėnesius ar metus ir bus sunkus, jis girdi kaip ir anuomet, kai į jį pavojingose vietose buvo kreipiamasi:

— Jurgi, padėk mums... Tamsta esi toks stiprus!..

JAUNATVĖS KRIZĖ

Jaunuolio gyvenime pavojingiausias tarpsnis yra tarp 14 ir 18 metų. Jame jaunuolis fiziškai bręsta. O tas fizinis brendimas atsiliepia ir į sielą, net dažnai nulemia visą tolimesnį jaunuolio gyvenimą. Deja,

daugelis jaunuolių brendimo laikotarpy nusvyla sparnus, pražudo nekaltybę, o kartais ir visiškai suprofanuoja meilės jausmą.

Jurgis, savo motinos priežiūros dėka, laimingai praleido brendimo krizę. Jo sielos skaistumas nė kiek nenukentėjo, nors jam buvo tekę atsidurti ir labai gundančiuose pavojuose.

„Jurgis galėjo būti", rašo vienas jo draugas, „penkiolikos ar šešiolikos metų. Tuomet vyko, jei neklystu, studentų demonstracijos, nes norėta atostogų ar pripažinimo trejukės patenkinamu pažymiu. Jurgis, B. ir aš, grįždami iš vienos demonstracijos, sutikom dvi mergaites. Jos, be abejo, buvo per drąsios. Prisimenu, jos pirmos mus prašnekino. Pasišnekučiavę nutarėm vėl susitikti. Norėjom pasirodyti vyrais, todėl pinigams įsigyti pardavėm sąsiuvinių ir knygų. Nuvykom į sutartą vietą mergaičių palaukti.Atsimenu, lyg tai būtų vakar įvykę, Jurgis ėjo su mumis, bet jis nesuprato, kas čia per reikalas. Šiaip jis buvo gerai nusiteikęs ir juokavo su mumis. Uždaru automobiliu (nes ką tik buvo pra-

sidėjęs pavasaris) nuvažiavom į Valentino pilį. Negaliu tiksliai pasakyti, kur mes ten sustojom, nes jau daug laiko prabėgo nuo to įvykio. Manau, būsim sustoję Sodo restorane, kur užsisakėm gėrimų.

Pasivažinėjom dar kiek, tuo viskas ir baigėsi. Šito įvykio prisiminimas pripildo mane liūdesiu, nes dėl mano kaltės ir Jurgis vos nebuvo įtrauktas į nusikaltimą".

Jurgio motina gerai prisimena šitą įvykį.

Buvo 1917 metų vasario mėnuo. Ji tarp Jurgio knygų ir raštų rado raščiuką. Raščiukas buvo Jurgio parašytas. Jo turinys buvo įtartinas. Raščiukas buvo adresuotas vienam iš dviejų aukščiau minėtų draugų.

Motinai suskaudo širdį. Ji, norėdama išsaugoti savo vaiko skaistumą, buvo jau anksčiau bandžiusi kaip nors paruošti jį numatomiems pavojams. Bet jos sūnelis, nors kūnu jau atrodė vyras, siela dar tebebuvo vaikas. Motinos kalba jam buvo visai svetima. Vaiko nekaltumas tebevieš-patavo jo prote ir širdy. Todėl jis nesuprato, ką motina tuo nori jam pasakyti.

Motina atsidūrė prieš pavojų, gresiantį

jos sūnui. Ji nusiminė, bet nenuleido rankų. Kažkaip spėjo, kad visas dalykas sukosi apie kaž kokią ten ekskursiją. Pasišaukė Jurgį ir bandė pasikalbėti su juo, bet šis vėl ne labai ką suprato. Motina, nieko iš jo neišgavusi, pasikvietė kitų dviejų draugų motinas. Motinų akivaizdoje trys vaikai viską išpažino. Ačiū Dievui, nusikaltimas nebuvo toks didelis, kokį motina vaizdavosi. Kai kitos dvi motinos bučiavo savo verkiančius vaikus kaltės dovanojimo bučkiu, Jurgio motina nepabučiavo, nes nematė jame nuoširdaus gailesčio... O Jurgis negalėjo suprasti, kuo nusikalto...

Bet štai po kelių dienų triukšmingai įeina į motinos kambarį. Matyt, motinos sielojimosi paveiktas, pasipasakojo per išpažintį nuodėmklausiui. Šis bus jam paaiškinęs to įvykio pavojingumą. Jurgis tada ir pasiskubino atsiprašyti motinos.

— Mama, dovanok! Dovanok! Nežinojau, ką dariau! Prisiekiu, kad daugiau to nebepadarysiu!

Sūnus parodė tikrą gailestį. Motina apsidžiaugė ir dovanodama pabučiavo.

Vėliau, jei kas pagirdavo Jurgį dėl jo

pamaldaus gyvenimo, jis, prisiminęs minėtą įvykį, nužemintai atsiliepdavo:

— Ne visada ir aš buvau toks! Ir mano gyvenime yra buvę ne labai gražių momentų, kai lankiau gimnaziją. Jei Dievas nebūtų prabilęs į mano širdį, kažinkas būtų išėjęs iš manęs.

Toks laimingas jaunystės krizės pergyvenimas, be abejo, turėjo įtakos ir į visą tolimesnį jo gyvenimą. Ypač, kai jam rimtai teko susidurti su meilės problema. Ši problema yra įvairiai suprantama ir įvairiai sprendžiama. Doras jaunuolis savo tikėjime randa pakankamai pagalbos tai problemai išspręsti.

Jurgis, gyvendamas Berlyne, susipažino su viena studente, kurios nekaltumas ir gerumas jį sužavėjo. Bet geriau pagalvojęs pradėjo abejoti, ar tėvams patiks mergaitė, kuriai jis norėtų pavesti savo nekaltos širdies jausmus. Todėl vadovaudamasis savo sveiku protu nutarė nesukelti savo mylimojoj mergaitėj jokių jausmų, kol nebus tikras, kad gali pasielgti kaip tinkamas. Jo širdy užvirė stipri kova. Meilė augo. Kartu augo rūpestis save taip valdyti, kad

neišduotų net mažiausiu ženklu savo meilės jausmų.

Tokiu svarbiu momentu reikėjo su kuo pasitarti. Pirmiausia atvėrė savo širdies kovas seseriai. Jo didelės, geros akys buvo pilnos skausmo. Papasakoj sesutei apie savo meilę ir pridūrė: — Torine pasikalbėsiu dar su kun. Coiazzi.

Vėliau bandė ištirti savo motinos nuomonę apie savo mylimąją. Pasikvietė ją vieno baliaus proga į namus. Deja, iš visko suprato, kad jo tėvai pasipriešins jo išsirinkimui.

Beliko išspręsti dilemą: sekti savo širdies patraukimą ir neatsižvelgti į tėvus, arba atsižvelgti į tėvų norą ir nuslopinti bet kokį meilės jausmą tai mergaitei.

Sugrįžęs Torinan apsilankė pas kun. Coiazzi, savo buvusį auklėtoją. Jam viską pasipasakojo.

— Ar mama žino ką nors apie šitą tavo meilę?

— Ne, ničnieko.

— Ar ji neištarė tau ką nors apie tą mergaitę, kai ją pažino?

— Taip, kaip ir apie kitas paneles. Tik

pastebėjau, kad jai maža tejaučia simpatijos. Mano nuomonė yra tokia: ji būtų visiškai nepatenkinta, ir abudu su tėčiu rimtai viskam pasipriešintų.

— Vadinasi, tarp tavęs ir tos mergaitės stovi tavo tėvų širdys. Ar jauties galėsiąs peržengti per jas?

— Ne! Jokiu būdu!

— Aš tau taip sau pastebiu, kad tu turi pilną teisę tai padaryti. Esi jau pilnametis.

— Aš tai jau žinojau. Bet nenoriu ta teise naudotis.

— Tad belieka tik atsisakyti nuo tos meilės.

Jurgis nuleido galvą. Vadinas, jis sutiko. Bet ir širdis pareikalavo savo dalies. Jurgis pravirko...

„Galėčiau, rašė Jurgis, apsivesti su ja ir nepaisydamas tėvų noro. Bet sukurti naują šeimą ant senosios griūvėsių būtų tikra beprotybė ir toks dalykas, apie kurį neverta nė galvoti. Man teks nukentėti... Bet, jei Dievas taip nori, tesipildo jo šventa valia".

Ką jis būtų vėliau daręs, jei nebūtų taip anksti miręs, nežinia. Iš viso tik galima

spėti, kad kunigu jis nebūtų tapęs. Greičiausiai būtų vedęs. Su savo artimaisiais dažnai kalbėdavo apie šeimyninį gyvenimą ir kaip jis manė jam pasiruošti.

Užsimindavo ir apie savo būsimąją gyvenimo draugę. Jis pažinojo žmones ir jų silpnybes. Todėl nebūtų reikalavęs, kad jo sužadėtinė būtų laisva nuo neišvengiamų žmogiškų silpnybių. Bet jokiu būdu nebūtų sau išrinkęs tokios žmonos, kuri būtų buvusi abejinga religiniam gyvenimui.

Jis savo būsimojoj žmonoj norėjo matyti krikščioniško gyvenimo įkūnijimą. Kitas, menkesnės vertės, reikalavimas buvo, kad ir jo būsima žmona būtų kalnų mėgėja. Į kilmę ir kraitį visai nebūtų atsižvelgęs, nebent tėvai būtų prieštaravę.

Vieną vakarą šia tema kalbėdamas pasakė savo draugui:

— Savo vaikams aš nepaliksiu pinigų. Nes esu įsitikinęs, kad sukrauti tėvų turtai dažniausiai tik išpaikina vaikus. Pasirūpinsiu juos pilnai išauklėti ir išmokslinti, tada, jei norės, galės pasiekti vertą socijalinę vietą. Likusius pinigus atiduosiu labdaringiems tikslams, o ne vaikams.

Šie griežti ir originalūs žodžiai aiškiai parodo, kad jis buvo pilnai supratęs moterystės uždavinius ir buvo pilnai pasiruošęs tėvo pareigoms.

MENO MĖGĖJAS

Jaunoms sieloms, be abejo, labiausiai patraukli Jurgio savybė bus jo nuolatinis linksmumas ir džiaugimasis nekaltais gyvenimo malonumais.

Daugelis jaunuolių ir susižavi Jurgiu tik dėl to, kad jis, anot jų, nebuvo toks šventasis, kaip kiti. Reikia teisingai, žinoma, suprasti šitą jų pasakymą!... Mat, jaunimui patinka Jurgio šventumas dėl to, kad jis turi savy ypatybių, kurios jiems patinka.

Jiems atrodo kažkas nepaprasto, kad Jurgis, kandidatas į palaimintuosius, mėgo juokauti, sportuoti ir net rūkyti. Jurgio figūra jiems šiuo atžvilgiu atrodo sava, artima ir lengviau pasiekiama net ir kituose dalykuose.

Jurgio siela buvo labai jautri visokiam

grožiui. Bene iš motinos bus paveldėjęs šitą estetinį jautrumą. Motina yra gabi menininkė.

Gamta, su įvairiais savo gražumais, dangaus mėlynumu, purpurinėmis aušromis, rausvais saulėlydžiais, įvairiaspalviais ir įvairiaformiais debesimis buvo Jurgio mėgiama. Ji jam teikė daug progų pasidžiaugti ir pasigėrėti dieviškojo Grožio atspindžiais. Dažnai pasigirsdavo jo stiprus balsas:

— Mama, eikš pasižiūrėti, koks gražus dangus, koks gražus saulėlydis! Koki keisti debesys!..

[illegible]utė aistringą gėlių pamėgimą. Dėl vienos Alpių gėlės jis nebūtų pabūgęs ištisos valandos kalnų kelionės. Namie pats padėdavo daržininkui, priskindavo gėlių šventėms, o eidamas į bažnyčią nunešdavo gėlių puokštes.

Gamta, sako Dantė, yra Dievo duktė, o menas — Dievo anūkas. Kas myli gamtą, myli ir meną. Panašiai galima pasakyti apie Jurgį. Kur tik pasisukdavo keliaudamas po Italiją, ar užsieny važinėdamas, visur

stengdavosi susirasti ir aplankyti meno galerijas ir muziejus.

Mėgo poeziją. Dantės „Dieviškosios Komedijos" buvo išmokęs atmintinai net ištisas giesmes.

Mėgo taip pat ir teatrą. Ypač klasikinius veikalus. Tačiau reikia pažymėti, kad Jurgis, nors ir turėjo nuolatinį bilietą į visus teatrus ir operas, niekad neidavo nesužinojęs pirma, ar statomas veikalas neįžeidžia dorovingumo.

FRASSATI SPORTININKAS

Modernusis jaunimas yra aistringai prisirišęs prie sporto. Jurgis taip pat nebuvo abejingas sportui. Priešingai, jį labai mėgo.

Vaiku būdamas, labai mėgo futbolą ir dviratį. Po pamokų, laisvomis valandomis, pasigriebęs futbolą leisdavos kur į užmiestį.

Taip pat, dar vaikas būdamas, išmoko vairuoti automobilį. Ir vairuodavo labai puikiai. Važiuodamas vienas su sesute, ją gerokai pakratydavo, leisdamas automobi-

lį didžiu greitumu. Tačiau, kai tekdavo važiuoti su mama, būdavo daug nuosaikesnis vairavime.

Kartą jam teko parodyti automobilisto gabumus ir savo šaltą kraują. Buvo taip. Grįžo iš kalnų. Automobily be jo dar buvo motina ir sesutė. Staiga vienam užsisukime pasipynė pačiam kelio vidury vežimas...Kelias siauras. Iš vienos pusės uola, iš kitos silpni turėklai. Apačioje upė. Visi išsigan[illegible] Bet Jurgis vikriai pasuko vairą, ir auto[illegible]bilis laimingai pralėkė visai arti turėklų.

Daug džiaugsmo Jurgis rasdavo ir jūros sporte: plaukiojime, būriavime ir įvairiose kitose vandens pramogose.

ALPĖSE

Bet mėgiamiausias Jurgio sportas buvo kalnai. Su kokiu malonumu jis kalbėdavo apie juos!.. Dažnai, labai dažnai, laiškuose užsimindavo apie kalnus: „Kiekvieną dieną vis labiau prisirišu prie kalnų. Jų žavingumas mane traukia. Vis labiau trokš-

tu lipti į kalnus, pasiekti sunkiai įkopiamas viršūnes, pajusti tyrą džiaugsmą, kurį tik kalnuose galima rasti. „Jei kas nors patardavo būti atsargiam, neišsistatyti į pavojų, jis tik šypsodavosi. Jo prisirišimą prie kalnų sporto stiprino ir didino motinos pritarimas. Motina, kaip kartodavo jis draugams, buvo patenkinta, kad jis ekskursuodavo po kalnus. Ji pati, galima sakyti, ir įdiegė į jo širdį meilę kalnams, nes dar mažą buvo užlaipinus į tris aukštas kalnų viršūnes.

Kiek džiaugsmo kalnuose!.. Kiek grožio!.. Aukštos, nedideliam išrinktųjų skaičiui prieinamos viršūnės. Vienos jų, sniegu apklotos, žėri tūkstančiais varsų saulės spinduliuose. Kitos tik plikos uolos, kuriose ereliai sukasi lizdus. Tyla... ramumas... Žmogus kažkaip jautiesi arčiau dangaus, arčiau Dievo... Siela tampa pamaldumo nuotaikos pagauta. Rodos, imtum ir atsiklauptum...

Vasarą ši kalnų romantika viliojo Jurgį. O žiemą — gražūs, ilgi, pilni balto, spindinčio sniego kalnų šlaitai, po kuriuos jaunimas lakstė vėjo greitumu.

Viskas jam teikė džiaugsmo: baltas minkštas sniegas, pasakiška ir fantastiška aplinka, malonūs ir greiti čiuožimai ir šuoliai pašliūžomis, kol pagaliau nuo ilgų lenktynių peralkęs grįždavo į užeigą.

— Juk tamsta šįryt sudorosi pusę kilogramo makaronų, — juokavo draugės virėjos.

Linksmu juoku ir didžiausiu triukšmu sutikdavo nešamus į stalą garuojančius, rausvus makaronus.

Vakare, mažame užeigos kambarėly, būdavo įdomi scena. Jurgis atsisėdęs prie krosnies, apkabinėtos šlapiais rūbais, įsikandęs savo trumpą pypkę, atsiraitęs iki alkūnių rankoves, tepdavo riebalais savo ir kitų ekskursijos draugų batus. Reikalingas, bet, žinoma, ne per daug malonus darbas. Tačiau Jurgis jį atlikdavo su didžiu pasitenkinimu.

Kai visi sueidavo į savo kambarius ir suguldavo, Jurgis pro krosnies skylę paklausdavo artimiausį draugą:

— Ar jau atsigulei? Taip!.. Gerai!... Deus in adiutorium meum intende...

Pradėdavo rožančių. Jis vesdavo, o iš gretimų kambarių skambėdavo atsakymas.

Rytą Jurgis pirmas atsikeldavo. Tekinas triukšmingai nubildėdavo žemyn laiptais ir pradėdavo daužyti kumštimis į duris šaukdamas:

— Kelkitės, alpinistai! Kelkitės, alpinistai!..

Draugai pradėdavo purkštauti, niurnėti, kam neleidžiąs miegoti; o jis juokdamasis teisindavosi:

— Ar nesakėt vakar, kad norėsit eiti išklausyti Mišių.

Draugai atsikeldavo ir nusileisdavo į koplytėlę.

Jis jau ten, prie altoriaus, melsdavosi. Mišioms patarnaudavo taip pat jis. Per Mišias priimdavo Komuniją.

Po Mišių ir pusryčių į sniegą!..

Dienos metu, kai atsitikdavo sugrįžti į užeigą, Jurgis užbėgdavo į koplytėlę aplankyti šv. Sakramento. Juk Jėzus tik padidina mūsų džiaugsmą! Jam malonu palaiminti mūsų nekaltas pramogas...

Vienas advokatas, gabus pašliūžininkas,

pasakoja, kad jis vienos ekskursijos metu atsilikęs su Jurgiu nuo kitų draugų. Pasiekę vieną užeigą, [illegible]odu ilgokai užtruko bežiūrėdami į kelių [illegible]ožėjų mirties šuolius.

Tuo tarpu oras staiga pablogėjo. Pakilo vėjas ir ėmė nešioti sniegą. Sestrieros kalva buvo toli. Ėmė varytis į priekį. Oros nė kiek negerėjo, o vakaras jau buvo netoli. Staiga Jurgis sustojo, nes pametė laikrodį. Draugas norėjo dar ieškoti, bet Jurgis jokiu būdu nesutiko. Žinojo, kad dar toli yra likę keliauti, o jau temo.

Septintą valandą juodu pasiekė Fraitevo viršūnę. Jau buvo visiškai tamsu. O aplink dūko sniego audra. Po kiek laiko Jurgis ir vėl sustojo. Buvo pametęs vieną pašliūžą.

„Frassati tuo momentu", rašo draugas, „pasirodė alpinistas ir vyras. Ilgose savo kelionėse po Alpes išmokau pažinti žmogaus psichologiją. Žinau, kad ir geriausiems alpinistams pasitaiko sutrikimo momentų tose aukštybėse, jei tik juos ištinka koks netikėtumas, galįs turėti rimtų pasėkų. Jurgis suprato, kas buvo įvykę, nors aš, ge-

riau prityręs, stengiaus sušvelninti padėtį, nes nenorėjau, kad jis pradėtų nervuotis ir įvyktų kas nors blogesnio.

Jis suprato ir pasiliko ramus. Tuo momentu aš visiškai įsitikinau, kad turėjau reikalą su vyru geros kalnų rasės, stiprios ir šaltos pavojuje.

Nekalbėjo, nes buvo tvirtos valios. Tokio būdo žmonės visada taip atrodo.

Dievas žino, kaip mudu nusileidom! Daug laiko praleidom toj Odisėjoj. Man atrodė, kad ji jau niekada nesibaigs. Vis dar nepaliovė snigti. Vėjas nedavė ramybės. Tyla viešpatavo mumyse ir aplink mus didelėj kalnų vienumoj. Baisūs yra kalnai, kai jie tampa tavo priešu! Taip bėgo valandos. Tamsoj numaniau jo pastangas... Pagaliau po kiek laiko pamatėm mažą tolimą šviesą. Ten mes turėjom nuvykti. Ten mes gavom pasistiprinti. Ten buvo draugai".

Viena draugė rašo:

„Sozės ir Kindo užeiga 1925 m. žiemą buvo šventadienių ekskursijų mėgiamiausia vieta. Mus vadino triukšmautojų kompanija. Būdavom paprastai tik

keliese, tryse ar keturiese. Išvažiuodavom šeštadienio vakare. Kartais su paskutiniu traukiniu, nes Jurgis norėdavo pabūti su šeima. Todėl visada naktį tekdavo lipti į kalną. Nuo Žonanso iki Sozės aukštyn takeliu, paliai kapus, kalbėdavom rožančių. Jis stipriu balsu vesdavo. Mes atsakydavom. Užpakaly mūsų, kiek žemiau, būrys nešėjų ar kitų turistų tylėdami klausydavos. Vieną vakarą nedidelis būrelis pašliūžininkų ėjo prieš mus garsiai šnekučiuodami. Prisiartinus vienas jų tarė:

— Tylėk... jie meldžiasi.

Visi nutilo. Nebešnekėjo, kol mes ge rokai atsitolinom. Gal būt, ir jie prisijungė širdimis prie mūsų maldų".

Kita draugė aprašo savo įspūdžius iš pirmosios savo ekskursijos su Jurgiu.

„Jis lipo į kalną. Kaip paprastai buvo užsidėjęs ant pečių didelę naštą. Užpakaly mūsų ėjo vienas nešėjas. Jis buvo visai jaunas — dar vaikas. Buvo pasisiūlęs mums patarnauti. Jam buvom uždėję ant nugaros vienos panelės pašliūžas ir kuprinę. Po kiek laiko jis pradėjo slidinėti ir virsti ant slidžios atkalnės. Paraudusiu

nuo pastangų veideliu spyrėsi kojomis, bet veltui. Jurgis tai pastebėjo. Iš pradžių padėjo jam, stumdamas jį į kalną. Vėliau paėmė jo kuprinę ir užsidėjo ant savosios. Dar paėjus kiek, paėmė iš jo pašliūžas ir prijungė prie savųjų. Pagaliau matydamas, kad vaikas ėjo iš paskos su nereikalingu diržu rankoje, pasiūlė ir jam pačiam lipti ant nugaros.

— Bet už tai kiek man užmokėsi? — paklausė juokdamasis."

LINKSMASIS DRAUGAS

Mėgo Jurgis žaisti, juokauti ir išdaigas krėsti.

Draugai negali pamiršti jo triukšmingų bilijardo partijų. Kiekvieną savo pasisekimą ir draugų nepasisekimą palydėdavo smarkiais „bum, bum", vadinamais armotos šūviais. Draugų įsitikinimu, jo linksmumas turėjo slaptą tikslą. Linksmumu jis norėjo patraukti daugiau draugų į katalikų studentų eiles.

Jurgis visuomet buvo pasirengęs pa-

triukšmauti, pajuokauti. Draugų atminty išliko daug įdomių ir juokingų epizodų.

1924 metais Kalėdų naktį, po pusiaunakčio Mišių ir Komunijos, studentai susirinko į seminarijos valgomąjį. Jurgis tuo tarpu paskambino varpu išbudindamas neseniai atsigulusius auklėtinius. O rytą per pusryčius auklėtiniai rado puodžiukus, pilnus vandens.

Kelionėse į kongresus netrūkdavo linksmumo ir juokų bei išdaigų. Stotyse Jurgis sugebėjo vykusiai pamėgdžioti stoties viršininko švilpuką. Atbėgdavo policininkas. Tuokart linksmi studentai pasiūlydavo policininkui saldainį, prašydami, kad nieko nesakytų bent penkiom minutėm...

Ekskursijose po kalnus visą dieną praleisdavo juokaudami ir dainuodami. Mėgiamiausios dainos buvo apie makaronus, nes jie buvo Jurgio mėgiamiausias valgis.

Juokų netrūkdavo ir šiaip draugų tarpe.

Jurgis su kitu draugu nuolat persekiojo savo išdaigom vieną draugę. Ši taip pat neatsilikdavo.

Prieš egzaminus pasiųsdavo jai linkėjimus per nedidelį dirbtinį asiliuką. Ant asi-

liuko prašydavo: „Ar pavyks gauti trejukę?“ Asiliukas vis linguodamas galvą sakydavo: „Taip, taip“.

Dažnai pašokdavo nuo stalo pietų metu.

— Turiu paskambinti vienai draugei...

Jis dažnai buvo trukdomas pietų metu. Todėl mėgo ir ją pavarginti. Draugė, iš savo pusės, apsimesdavo jau papietavusi.

— Aš jau po pietų... Ko nori?

Dažnai, vietoj atsakymo, Jurgis pabirbindavo išglerusią triubelę...

Jurgio senelė, kaip ir visi seni žmonės, mėgdavo būkštauti dėl menkniekių. Vis primindavo savo anūkams neišsistatyti į pavojus kalnuose ir pasivažinėjimuose. Jurgiui ir sesutei buvo labai smagu pagąsdinti senelę. Juo labiau, kad jiems atrodė, jog senelė, tik taip sau iš įpročio būkštauja. Juodu pasipasakodavo jai visokių būtų ir nebūtų, juos ištikusių, nuotykių. Sakydavosi, buvę tokiame ar kitame pavojuj. Jurgis, keletą dienų prieš jos ir savo mirtį išeidamas į universitetą, jai pasakė juokaudamas:

— Sudiev. Einu į stotį, važiuoju į Genują, kur darysiu viešą ginčą aikštėje...

Ir išėjo juokdamasis iš įprastų senelės būkštavimų ir patarinėjimų.

Jis labai mėgo nekaltai pasijuokti iš kitų, bet neįsižeisdavo, kai kiti pasijuokdavo ir iš jo. Net pats sutikdavo padaryti draugams juoko savo nemuzikališku balsu.

Draugų juokingus posakius sesutei kartodavo su didžiausiu malonumu.

Draugai vienbalsiai liudija, kad Jurgis savo juokavimuose niekada neištarė netinkamo žodžio. Tą patį galima pasakyti ir apie jo išdaigas. Visur ir visada išlaikydavo nustatytas padorumo ribas. Jis pats sakydavo, kad ir linksmumas turi ribas, kurių niekam nevalia peržengti. Linksmumas ir juokavimas geri tol, kol jie vyksta padorumo ribose. Draugai taip pat liudija, kad Jurgis niekados nejuokavo meilės dalykuose! Jauni ir suaugę kreipdavosi į jį klausdami, ar gali iškrėsti tą ar kitą juoką draugėms.

Užbaigsim vieno kunigo atsiliepimu apie jį:

„Kartą išgirdau jį ir du kitu studentu

bejuokaujant su keliom panelėm. Man patiko jo korektiškumas kalboje ir kuklumas juokavime".

PRIE GYVYBĖS IR JĖGOS ŠALTINIO

Eucharistija dvasios gyvenime eina saulės funkcijas. Ji šildo ir gaivina dorybių daigelius. Nokina jau užmegstus dorybių vaisius. Džiovina ir naikina per išpažintį atkastas piktžolių šaknis. Tik palaikant glaudų ir nuolatinį ryšį su Eucharistija, galima žengti sparčiai tobulybės keliu.

Taip buvo ir Jurgio gyvenime. Jo šventumą gaivino Eucharistija.

„Atvykus Jurgiui į trečią klasę, — rašo Torino jėzuitų kolegijos dvasios tėvas, — man padarė įspūdį jo klusnumas mano kvietimui dažnai eiti šv. Komunijos. Jis to stvėrėsi su tokiu nekaltos širdies užsidegimu, kad nustebino ir įbaugino savo mamą. Motina manė, kad jis nepagalvoja pakankamai apie atliekamo veiksmo svarbumą. Aš nuraminau ją. Greitai ir ji pati su džiaugsmu galėjo pastebėti Komunijos vaisius: sūnus darėsi kasdien geresnis. Vė-

liau Jurgis, sugrįžęs pas mus užbaigti gimnaziją, pradėjo kasdien eiti Komunijos. Šitos praktikos jis nepametė iki pat savo mirties. Kaip tik galingoje Eucharistijos įtakoje (kiek galiu apie tai spręsti) Jurgis išsidirbo pamaldaus, įsitikinusio ir tikrai tvirto krikščionio būdą, kuris liko visiems puikiu pavyzdžiu".

Kasdieninė Komunija sudarydavo Jurgiui kaikurių nepatogumų. Kitiems, silpnesnės valios jaunuoliams tie nepatogumai būtų buvę pakankamu pasiteisinimu neiti tais atvejais Komunijos.

„1923 m. rugsėjo mėnesį, — pasakoja daržininko sūnus, — jis mane vežėsi į Genujos Eucharistinį Kongresą. Prisimenu, kad aš išvažiavau iš Torino prisikimšęs kišenes saldumynų. Traukiny aš, kaip ir daugelis kitų, valgiau ir po pusiaunakčio. Rytą labai susigėdau pamatęs jį su kitu draugu artinantis Komunijos!.. Aš, kuris nešiau vėliavą, negalėjau eiti Komunijos!.. Tai blogai mane nuteikė. Neiškenčiau nepasisakęs jam. Jis mane tuoj paguodė:

— Na, tai, kas... Kitą kartą prieisi."

Jurgio parapijos vikaras, pažinęs jį nuo pat mažų dienų, rašo:

„Jurgiui paaugus ir tapus studentu, aš jį beveik kas rytas matydavau bažnyčioje. Jo vieta buvo ten, kur dabar jo atminimui prikalta marmurinė lenta. Ten aš jį matydavau klūpant ir besimeldžiant su nulenkta galva. Iš tos vietos du ar tris kartus savaitėje jis ateidavo į zakristiją. Čia kreipdavosi į kunigą, kurį ten rasdavo, prašydamas, kad malonėtų išklausyti jo išpažinties. Kasdien eidavo Komunijos. Ir būtų bergždžia sakyti, su kokiu pamaldumu jis priimdavo Komuniją, Tai spindėjo iš jo rimto, kuklaus ir pamaldaus veido. Atrodydavo patenkintas, kai trūkdavo ministrantų patarnauti Mišioms. Tada jis pats pasisiūlydavo tai kilniai ir šventai pareigai."

Jurgis nežinojo, ką reiškia bijoti žmonių. Jis net tramvajuje, pravažiuodamas pro kokią bažnyčią, atiduodavo pagarbą Jėzui Eucharistijoj dideliu, gražiu kryžiaus ženklu.

Vasarą, kai gyvendavo Pollone, kartais prajodavo pro bažnyčia. Arklys instinkty-

viai sustodavo ties bažnyčią. Jurgis gražiai persižegnodavo ir nulenkdavo galvą iki pat arklio karčių.

Jurgiui labai patikdavo naktinės šv Sakramento adoracijos.

Vienas žurnalistas prisimena vieną tokių adoracijų, kurioje dalyvavo Jurgis:

„Tą naktį jis ir keli ratelio draugai laike šv. Sakramento adoracijos Torino katedroje lydėjo su žvakėmis rankose kunigus, dalijančius Komuniją. Iš pradžių Komunija buvo dalijama prie grotų, o paskui pačioje bažnyčioje, nes buvo labai daug einančių Komunijos. Per padėkos Mišias jis susikaupė maldoj prie didžiojo altoriaus. Klūpojo ant marmuro prieš būrį jaunų katalikų darbininkų ir mane. Turėjau daug kartų perspėti, jį, kad pasitrauktų truputį, nes jam lašėjo ant drabužių, plaukų ir kaktos dideli sutirpusio vaško lašai. Išėjau drauge su vyskupu Pinardi, kuris vedė tos nakties adoraciją, ir kitais šv. Sekondo parapijiečiais. Garbusis vyskupas buvo šventai patenkintas eucharistine naktimi. Prieš mus įmigusio miesto gatvėmis linksmai bėgo viens kitą gaudydami kelio-

lika jaunų, linksmų ir skaidrių studentų. Iš jų tarpo labiausiai skyrėsi Jurgis, visų geriausias ir pamaldžiausias. Jo geras linksmumas buvo nemažesnis už jo paprastumą ir drąsumą, už jo religinį uolumą ir nekaltumą. Aš daug kartų jį mačiau prie Eucharistinio stalo beveik persimainiusį, tikrai ištroškusį Jėzaus. Jis sveikas, tvirtas, bronzinės spalvos, tyro vandens skaidrumo akių, gyvybės Puotoje būdavo jaudinančio gražumo."

Įsisteigus Torine tarp studentų naktinių adoratorių sekcijai, Jurgis tuoj į ją įsirašė. Vėliau įsirašė ir į kitą adoratorių sekciją, įsteigtą darbo jaunimui. Toms sekcijoms jis priklausė ne tik žodžiais, bet ir uoliu prisiimtų pareigų ėjimu.

„Buvo jau pasibaigusi 11 valanda nakties, — rašo vienas šv. Sakramento vienuolijos narys. — Aš ką tik buvau įėjęs į korą atlikti adoracijos valandą, kai išgirdau nepaliaujamai skambant durų skambutį. Palikau savo draugą ir nuėjau atidaryti durų. Kokia džiaugsminga staigmena!.. Pamačiau prieš save šaunų, nepažįstamą jaunuolį, kuris pasisakė man atėjęs atlikti

adoracijos, nes tą naktį (antrąjį mėnesio šeštadienį) išpuolė studentams.

Aš jam paaiškinau, kad tą naktį atliks adoraciją ne studentai, bet vienuoliai. Todėl patariau jam grįžti skubiai namo, nes jau buvo vėlu. Bet jaunuolis nesutiko su mano žodžiais ir maldaujančiu balsu prašėsi įleidžiamas į bažnyčią. Sakėsi atliksiąs adoraciją pats vienas kartu su mūsų vienuoliais.

Aš dar mėginau, kiek galėdamas, atkalbėti jį nuo to pasiryžimo. Įrodinėjau jam, kad negalės ištverti per visą naktį be miego. Bet mano teisingi atkalbinėjimai nieko nepadėjo. Švelnus prašymas pagaliau mane privertė patenkinti jo norą.

Linksmas dėl gauto leidimo nuėjo į bažnyčią. Įėjo į presbiteriją (šia privilegija naudojasi naktiniai adoratoriai) ir, giliai pagarbinęs šv. Sakramentą, atsiklaupė vienoje koro klaupkoje. Ir pradėjo melstis. Aš išbuvau vieną valandą kartu su juo ir susižavėjau jo pavyzdingu laikymusi. Pastebėjau visas šventas priemones, kurių jis griebėsi, kad neužmigtų. Kartais atsistodavo, kartais skaitydavo arba kalbėdavo ro-

žančių. Panašiu būdu (kaip liudija mano bendrabroliai, adoravę po manęs) jis praleido visą naktį iki 4 val. ryto. Šią valandą jis paprašė šv. Komunijos. Priėmęs Komuniją dar valandą dėkojo ir tik penktą valandą, atidarius bažnyčią publikai, jis ramiai išėjo. Buvo sustiprinęs savo gražią sielą per ištisą naktį eucharistinėje ugny ir pasotinęs angelų duona."

Vyskupas Pinardi taip pat prisimena panašų įvykį:

„Buvo 1925 metų paskutinio šeštadienio prieš užgavėnes vakaras. Šv. Sekondo bažnyčioj turėjo tuoj prasidėti naktinė adoracija, kai pamačiau įeinant į zakristiją Jurgį. Jis buvo pasiruošęs ekskursijai į kalnus.

— Ekscelencija, aš išvykstu trim dienom. Karnavalą praleisiu tarp sniegų.

— Gerai, atsakiau, bet kada išvyksti?

— Anksti rytą. Naktį praleisiu čia. Po pusiaunakčio Mišių ir Komunijos pirmuoju traukiniu išvažiuosiu į kalnus.

Kadangi kalbu apie naktines adoracijas, turiu priminti, kad kaip tik šitose iškilmingose progose galėjau stebėti ir ma-

tyti visą jo tikėjimą ir pamaldumą. Jis — stiprus ir drąsus išklūpodavo ištisas valandas. Jis — triukšmautojas susikaupdavo maldoj. Jis — visiems įdomus susijungdavo dvasia su Dievu. O kada po tokių neužmirštamų nakčių jis mane lydėdavo į namus, jo širdis išliedavo savo gyvą tikėjimą. Žodžiuose jausdavosi sielos karštis. Jo sieloj atsinaujindavo džiaugsmas, kai prisimindavo, kad Jėzus per visas tas palaimintas valandas viešpatavo daugely sielų, susikaupusių adoracijoj ir maldoj."

SEKMADIENIO PAREIGA

Mišios yra Naujojo Įstatymo auka. Ir tik šitoje Aukoje visos kitos pasaulio aukos įgyja prasmės. Mišių dėka turim ir Eucharistiją, gyvenimo Duoną.

Jurgis visa tai puikiai žinojo. Jis nesitenkino tik išklausyti Mišių šventadieniais. Juk tai tik minimumas, be kurio negalima apsieiti, nes jis Bažnyčios įsakytas.

Žinoma, pirmiausia jis stengėsi niekada neapleisti to minimumo. Nuo visko bū-

tų atsisakęs, tik ne nuo Mišių. Atsisakydavo net nuo ekskursijų į numylėtuosius kalnus, jei negalėdavo suderinti ekskursijos su Mišių išklausymu. Tiesa, jis buvo girdėjęs iš daugelio mokytų ir pamaldžių kunigų, kad galima apleisti Mišias, negalint suderinti ekskursijos su Mišiomis. Žinoma, jei turima tam pakankamai pateisinamų priežasčių. Bet Jurgis nemėgo tų visokių pateisinimų ir sakydavo:

— Gerai, galima daryti ir taip, bet aš nenoriu taip daryti.

Jaudinančio gražumo rasime šiame įvyky.

„Mano pusseserė ir aš, rašo viena panelė, buvom pasižadėjusios vieną sekmadienį būti stoty 6 val. 15 min. Turėjom dalyvauti vienoj ekskursijoj į kalnus.

Žinojom, jog negalėsim išklausyti Mišių artimojoj parapijoj, nes buvo dar labai anksti. Todėl mes nuvykom 5 val. 15 min. į Aplankymo bažnyčią. Bažnyčia buvo tuščia. Altorius nebuvo dar paruoštas Mišioms. Aš nuėjau į zakristiją pasiteirauti. Iš vienintelio ten buvusio žmogaus sužino-

jom, kad Mišios prasidėsiančios 5 val. ir 40 min.

Grįžau į bažnyčią ir pranešiau pusseserei šitą žinią. Mudvi nusprendėm, kad, be abejo, reiks apleisti bažnyčią dar prieš Mišių pabaigą. Netrukus pastebėjau, kad jaunuolis, į kurį aš kreipiaus zakristijoj, priėjo Komunijos ir atėjo į suolą, kur aš buvau. Atsimenu, kad laike Mišių daug kartų man krito į akį ir stebino jaunojo pono, mano kaimyno, nepaprastas pamaldumas. Dar labiau nustebau, kai jis pradėjo kalbėti rožančių. Iš jo apsirengimo buvo galima lengvai spėti, kad ir jis buvo pasiruošęs vykti į kalnus.

Dar prieš pakylėjimą žvilgterėjau į laikrodį ir pastebėjau, kad dabar yra likę lygiai tiek laiko, kiek reikia nuvykti į stotį. Mudvi atsistojom, norėdamos įšeiti.

Pajutau, kad kažinkas man palietė ranką. Tai buvo tas nepažįstamasis ir pamaldus jaunuolis. Jis man pašnibždėjo, kad palauktume iki kunigas priims šv. Komuniją ir tada galėsim išeiti. Mišios skaitysis išklausytos. Aš jam atsakiau, kad traukinys nelaukia. ir todėl mes negalim ilgiau

užtrukti. Bet jis su keistu autoritetingu švelnumu paprašė dar atsiklaupti, sakydamas labai įtikinamai, kad tikriausiai suspėsim į stotį. Kodėl mes nuolankiai paklausėm, nežinau nė aš pati.

Kunigas priėmė Komuniją. Nepažįstamasis ponas greitai atsistojo, liepdamas mums sekti jį.

Išėję prie bažnyčios durų radom stovint elegantišką automobilį. Mums buvo duotas greitai ženklas lipti į jį.

Automobily greitas prisistatymas: Petras Jurgis Frassati. Dar keli žodžiai apie mūsų ir jo ekskursiją ir buvom stoty.

Vos tik spėjom įlipti į traukinį, jau besitaisantį važiuoti. Negalėjom net padėkoti jaunajam ponui, kuris jungė savy su pamaldumu tokį nuoširdų gerumą ir mandagumą."

Bet ir paprastom dienom Jurgis klausydavo Mišių. Tik turėdamas daug mokytis priimdavo Komuniją atsisakydamas nuo išklausymo šv. Mišių.

Jurgis ne tik „klausydavo", kaip daugelis katalikų Mišias, bet dalyvaudavo jose, kaip to pageidauja Bažnyčia. Iš viso jo

užsilaikymo buvo matyti, kad jis tikrai suprato Mišių prasmingumą ir kilnumą.

SIELOS TUALETAS

Apie Eucharistiją, pagrindinę Jurgio religinio gyvenimo ašį, sukasi kitos menkesnės, bet šiaipjau svarbios religinės praktikos.

Jis žinojo, kad visas mūsų gyvenimas turi būti persunktas religine nuotaika. Turi būti, anot Išganytojo, nuolatinė malda. Mažai tesupranta katalikybės dvasią tie, kurie, lyg kokie robotai, rytais ir vakarais tik mechaniškai atmala kelias įprastas maldas.. Jų siela iš tų maldų dvasios peno negauna. Tos maldos sielos nepakelia į Dievą. Žinoma, yra girtinas ir geras dalykas paskirti dienoje du tokiu oficialius momentu maldai. Bet kad ta malda būtų prideramai atliekama. Ir Jurgis mėgo ir niekada neapleido vakarinės ir rytmetinės maldos.

Vėliau, kai įsirašė į šv. Domininkono tretininkus, pradėjo kasdien kalbėti rožančių. Neretai vakare kalbėdamas rožančių užmigdavo prie lovos. Taip kietai įmig-

davo, kad beveik nejusdavo, kaip motinos padedamas atsiguldavo į lovą, savotiškai teisindamasis:

— ...Ne, aš nebuvau užmigęs!..

Viena jo pusseserė, pas kurią jis kurį laiką gyveno, rašo laiške:

„Tarnaitė, kuriai buvo pavesta rūpintis Jurgiu ir jo kambariu, dažnai rasdavo jį atsiklaupusį ir paskendusį maldoje. Dar ir šiandien ji man kalba apie jį su pagarba."

Šitas didelis, karštas, bet kartu ir protingas, pamaldumas išugdė Jurgy tas puikias dorybes, kurias matysim tolimesniame aprašyme.

SU VARGO ŽMONĖMS

— Mokytojau, — kadaise paklausė Jėzų vienas įstatymo žinovas, — kuris yra didžiausias įsakymas?

— Mylėsi savo Viešpatį Dievą visa savo širdimi, visa savo siela, visu savo protu. Šitas yra didžiausis ir pirmutinis įsakymas. Antrasis gi yra panašus į jį: mylėsi savo artimą, kaip pats save.

Jurgis nepasitenkino vien džiaugdama-

sis gražiomis krikščionybės tiesomis, bet stengėsi gyventi pagal jas, vykdyti jas gyvenime.

Krikščionybė yra meilės religija. Todėl krikščionybės tikslas ir yra įgyvendinti žemėje atneštąją Kristaus meilės doktriną. Tas daugiau supranta krikščionybės dvasią, kas uoliai vykdo meilės principus gyvenime.

Jurgis šitai žinojo. Jam buvo aišku, kad gyvenimas nėra nuolatinė šventė ir pramoga, kuriai nors mažai likimo favoritų saujai, kitiems vientik nepakenčiamas ir būtinas jungas. Gyvenimas visiems yra pareiga; gyvename pasauly, kad išpildytume tą pareigą. Visi esam skirti džiaugtis būsima laime bendroje dangiškoje tėvynėje. Todėl, tiktai žiaurios širdies žmogus gali nematyti savo vargstančių brolių skurdo, ašarų ir vaitojimų... Paranki, toli gražu, nekrikščioniška, yra ta artimo meilė, kuri tik guodžia vargšus puikiu gyvenimu aname pasauly, bijodama net pirštą pakelti, kad tik netektų prisidėti prie padėties pagerinimo šiame pasauly. Nejaugi šis gyvenimas privalo teikti džiaugsmo tik kai kuriems?

Jurgio pavyzdys aiškiai rodo, kad krikščioniškoji meilė yra galinga, veikli jėga. Vadinasi, turi pasireikšti darbais, ne tik gražiais žodžiais.

„Jurgio meilė didi!

Jis — visas meilė! Meilė jam vadovavo visur: bažnyčioj, namuose, mokykloj! Pasauliečiai pastebėjo beveik tik apčiuopiamą jo meilę, kuri rėdė nuogus ir pavalgydindavo alkstančius. Tiesa, jis turėjo šitą meilę, net aukščiausiame laipsny, tačiau ji vis dėlto nebuvo kilniausia.

Meilę jis taip išgyveno, taip jautė, kad už ją jam buvo atlyginta širdies ramybe jau šiam pasauly. Meilė spindėjo iš jo skaidrių akių, skaisčios šypsenos. Ji reiškėsi ir retoje jo savybėje, kurios dėka jis draugijose, rateliuose, ekskursijose tapdavo beveik instinktyviai vienybės elementu, visų be išimties mylimu asmeniu. Šitą puikią dovaną jis panaudodavo kitiems patraukti į gėrį ir kartu mokėjo nesididžiuoti, nesigirti."

1918 metais įsirašė į šv. Vincento draugiją, įkurtą Fridriko Ozanamo 1833 m. Paryžiuj. Šita draugija dabar yra paplitu-

si po visą pasaulį ir be galo daug gera daro. Jos nariai lankosi pas neturtingas šeimas, nuneša joms moralės ir medžiaginės paramos.

Šituose vargšų aplankymuose ypač Jurgio meilė pasireiškė skurdo prispaustiesiems. Vasarą paprastai didesnė draugijos narių dalis išvykdavo iš Torino atostogų. Tada, žinoma, vargšai likdavo apleisti. Dažnai Jurgis, prisidengęs studijų vardu, pasilikdavo net ištisas savaites Torine, kad tiktai vargšai neliktų visiškai apleisti.

Draugai ir pažįstami prisimena daug įdomių epizodų iš jo veiklos vargšų tarpe.

„Vieną penktadienį, po pietų, aš jį lydėjau, rašo vienas draugas, — pas vienos parapijos vargšus. Lynojo. Todėl mes važiavome užsilindę viename prisikimšusio tramvajaus kampe.

— Ką tu čia turi, Jurgi? — paklausiau, rodydamas į kairiąją jo švarko kišenę, kuri buvo labai išsipūtusi. — Jis nusijuokė, įkišo ranką į kišenę ir parodė bato galą.

— Argi neatsimeni, kad T-nės sūnus nori eiti į Saleziečių Oratoriją, bet motina neleidžia, nes neturi kuo apauti."

Draugija globojo vieną aklą karo invalidą su penkiais vaikučiais. Draugijos nariai, nors per didelį vargą, jam buvo išrūpinę pensiją. Kartą jam teko persikelti į kitą butą, bet neturėjo persikėlimo priemonių. Tuomet Jurgis perkraustė jį su keliais draugais, pasiskolinęs vežimuką. Draugas, kuris traukė vežimuką, atsimena, kad Jurgis viena ranka vežimėlį stūmė, o kita tempė paskui save penkis mažus vaikus.

Kartais jo gerumas būdavo išnaudojamas. Pavyzdžiui, vienas jo draugas paprašė jį 1000 lyrų. Sakėsi, turįs sumokėti kažkokius mokesčius ir, jei nesumokėsiąs, būsiąs priverstas nutraukti studijas. Jurgis patikėjo ir paskolino jam 1000 lyrų. Bet, deja, nebematė daugiau nei pinigų, nei draugo. Tik vėliau vieną kartą netikėtai išvydo draugą einantį gatvė puikiai apsirėdžiusį.

— Va, — pasijuokė Jurgis savo kolegai, — mano tūkstantukas eina pasivaikščioti!

Gal kas nors pamanys, kad Jurgis buvo turtingas, turėjo daug pinigų, ir todėl jam buvo lengva būti duosniu. Pinigų, žinoma,

jam netrūko. Tik visa nelaimė ar laimė: tie pinigai jam labai greitai ištirpdavo rankose ir vis vargšų naudai.

Niekuomet nevažiuodavo tramvajum, jeigu nebūdavo būtino reikalo. Taip pat nesilankydavo kavinėse. Jei draugai, ilgai pasiginčyję, jį įtraukdavo į kavinę, jis visuomet pridurdavo:

— Švaistom pinigus be reikalo!

Motina duodavo daug pinigų ekskursijoms ir kelionėms. Visada stengdavosi kaip galima mažiau išleisti, nes norėdavo susitaupyti pinigų labdarybės darbams.

Grįžęs iš vienos kelionės po Prahą ir Vieną, turėjo kišenėj tik vieną lyrą. Vėliau jis pasipasakojo namiškiams, kaip jis toj kelionėj išbandęs, jog galima esą gerai jaustis tevalgant du kartu per dieną. Rytą užgeriant kavos, o pietus valgant jau normaliai. Kitą kartą jis užsiminė motinai apie Vienos studentų neturtingumą. Motina suprato, kodėl sūnus, nors tik kartą per parą tevalgydavo sočiai, namo grįžo tik su vienintėle lyra kišenėj...

Pažymėtina, kad Jurgis nepriklausė prie tokių vargšų globėjų ir geradarių, kurie

vargšams atiduoda tik tai, kas jiems nebereikalinga — visokius senus skarmalus, nudėvėtą avalynę ir panašiai. Nepriklausė nė prie tų, kurie bijo, kad vargšas nepersivalgytų!... Jurgis, prašydamas tarnaitę palikti kai kuriuos drabužius, aiškiai pabrėždavo:

— Tik gerus drabužius, nes vargšams netinka duoti tiktai skarmalus!

Gyvendamas Berlyne, dažnai prašydavo pasiuntinybės sargo žmoną, kad ji jam paruoštų po keletą ryšulėlių.

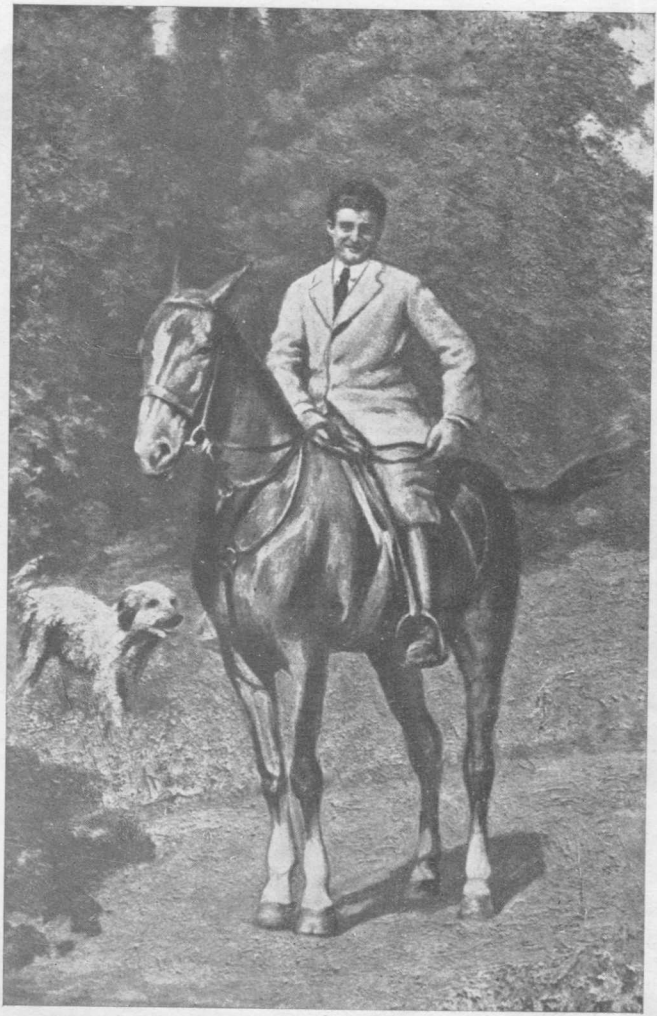
— Taip, paruošk tris ar keturis pyragaičius ponaičiui, — pajuokaudavo sargas.

— Įdėkit ne pyragaičių, bet duonos, ir daug, nes mano vargšai yra labai išalkę. O tamsta, duok man du buteliu gero vyno.

Labiausia Jurgio meilė pasireikšdavo, kai jam pačiam tekdavo pasiaukoti, ką pamokyti ar patarti.

Viena studentė rašo:

„Turėjau progos Jurgį daugiau įvertinti, kai mes studentai aplankėm Collegno psichiatrinę ligoninę. Nebuvau dar mačiusi tokio skurdo. Labai susijaudinau ir paklausiau: ar prasmingi yra tokie dideli

kentėjimai? Gal būt, iš kelių sakinių Jurgis suprato, jog aš stokavau dvasinės paramos. Jis prišnekėjo man labai gražių žodžių. Už parodytą jo gerumą visada jam esu dėkinga. Temačiau tik žmogiškus kentėjimus; jis galvojo apie gausų atlyginimą, kurį gaus tie vargšai už savo kančias dangiškoj tėvynėj".

Kita buvusi Jurgio draugė panašiai rašo: „Vieną dieną jis mane užklupo beskaitant knygą, kurios autorius, nors ir geras, tačiau nebuvo giriamas dėl kai kurių nepalankių Bažnyčiai idėjų.

Su didžiausiu mandagumu ir nuosaikumu jis man tarė:

— Klausyk, ta knyga tau netinka. Jei nori padaryti man malonumą, nebeskaityk jos. Aš tau atnešiu kitą, daug gražesnę knygą.

Po pietų man atnešė Kristaus istoriją.

— Ši knyga, — paaiškino jis, — nėra romanas. Bet ji yra daug gražesnė ir kilnesnė. Esu tikras, ji padarys tau gerą".

Vienas vargšas neurastenikas, buvo tiek nusivylęs, kad manė nusižudyti. Jurgis tai sužinojo. Nuėjo pas jį, sušelpė ir, uždėjęs

vieną ranką ant jo peties, su didžiausiu nuoširdumu kalbėjosi su juo, jį ramino. Taip socijalinių neteisybių nuskriaustoje nelaimingojo sieloje vėl atgimė viltis ir noras gyventi.

Jurgio šeimos sodininko sūnus ir duktė retkarčiais apleisdavo sekmadienio Mišias. Jurgis tai pastebėjo, bet nenorėjo jų tiesiog perspėti. Todėl nupirko rankvedį apie automobilių vairavimą ir užrašė: — Patariu tau eiti kiekvieną sekmadienį klausyti Mišių.

„1922 m., rašo vienas draugas, dalyvavau kartu su Jurgiu Piemonto Katalikų Jaunimo kongrese, Novaros mieste. Vakare grįžom namo specijaliu traukiniu. Jurgis sumanė parinkti aukų katalikams mašinistams. Jų surinkęs, jis išlipo Santhijos stoty ir nubėgo prie garvežio atiduoti sumestas aukas.

Ta scena man padarė neišdildomą įspūdį. Ambasadoriaus sūnus spaudė nešvarią ir nedrąsią nepažįstamo darbininko ranką! Tame rankos paspaudime pamačiau socijalinės problemos išsprendimą Evangelijos meile."

Visi, kurie pažino Jurgį, sutartinai pabrėžia jo brolišką nuoširdumą ir jautrumą. Net mažiausiai nusikaltęs artimui jis vistiek jausdavo reikalą atitaisyti padarytąją skriaudą.

— Grįžtant iš vienos ekskursijos, — rašo vėl viena studentė, reikėjo suvesti išlaidų sąskaitas. Tai svarbus momentas studentams, kurių piniginės tuščios... Šitam darbui buvo paskirtos dvi panelės. Jos dirbo, vargo. Tuo tarpu kiti ekskursantai triukšmavo prie ugnies. Viena „buhalterė" smarkiai užprotestavo:

— Pagaliau juk mes čia dirbam dėl visų, o jūs mums trukdot.

— Ė, — atsakė ramiai Jurgis, — galėjot ir neapsiimti šitos pareigos.

Jis tiek tepasakė. Bet vis dėlto vėliau jo jautriai širdžiai pasirodė, kad jis atvėrė draugės širdy žaizdą. Jo veidas apsiniaukė, ir jis nutilo. Netrukus išsinešdinom iš salės ir nuėjom gulti. Jis vaikščiojo susikišęs rankas į kišenes po koridorių. Koridoriuj buvo labai šalta. Mes praeidamos pasakėm jam „labąnakt". Jis, lyg truputį dvejodamas, atsakė. Leido mums užlipti

laiptais. Paskui pasiryžo: tekinas pasivijo mus ir skubiai tarė:

— Panele, ar dovanojat man? Taip? Na, tai duokit ranką ir labąnakt.

Torine mes primindavom jo nenuilstamą gerumą, jo stiprią ranką, nuolat ištiestą kitiems padėti. Jis vis prisimindavo tą epizodą:

— Ar atsimenat, kaip aš pasielgiau tą vakarą?

APAŠTALO KELIU

Katalikiškosios akcijos idealai paskesniu laiku sužavi vis didesnes jaunimo mases. Tūkstančius jaunuolių patraukia Kristaus karalystės didinimo darban. Šis naujas, ir kartu senas, kaip pati katalikybė, sąjūdis žada paruošti daug skaidresnę ir šviesesnę ateitį. Gal būt, jis bus Dievo Apvaizdos numatytasis balzamas, kuris išgydys nuskurdusios ir suvargusios moderniojo žmogaus dvasios žaizdas...

Kilnios ir didžios idėjos Jurgio sieloje visada rasdavo pritarimą. Todėl 1919 metais Jurgis įsirašė į katalikiškosios akcijos narius.

„Jurgį pažinau, rašo vienas draugas, 1921 metų žiemą, politechnikos rūmuose. Greitai pastebėjau, kad jis tarnauja savo idėjai. Gerai neprisimenu, kokį ženkliuką jis tada nešiojo: ar skydą su kryžium, ar italų katalikiškojo jaunimo baltai juodą ženkliuką. Vieną dieną po pietų, braižybos salėj įsikalbėjom apie liaudies partiją, kurią jis mylėjo ir laikė, kaip politinę savo tikėjimo išdavą.

Pakvietė mane pasiklausyti tą vakarą kažkokios paskaitos. Baigė pašnekėsį ragindamas mane įsirašyti į Cezario Balbo ratelį, aiškindamas to ratelio tikslą ir veiklą.

Aš buvau tada toks katalikas jaunuolis, kuris buvo nutraukęs savęs ugdymąsi, prieš išvykdamas iš provincijos. Labiau aš vertinau kurio nors seimo nario darbus, negu vyskupų veikimą. Skaitydamas laikraščius, buvau įsimylėjęs į liaudies partiją.

Kartą Katanijos universitete besikalbėdamas su vienu draugu, pasijutau visai nežinąs kalno pamokslo. 1920 metais praleidau Milane penkis liūdnus mėnesis. Dar nebuvo praėjusi ta pilka nuotaika. Sekma-

dieniais tik suspėdavau atvykti į paskutiniąsias Mišias šv. Karoliaus bažnyčioj. Jaučiau, kad mechanikos braižiniai, nors ir kruopščiai padaryti, ir arkitektūros įrodinėjimai, nors ir morališkos tezės griežtumu pravesti, nesudarė dar viso gyvenimo...

Frassati, tas stiprus ir puikiai išaugęs jaunuolis, visada linksmas ir visiems nuoširdus, man padarė įspūdį. Jis gyveno kilniau už mane. Todėl tiesa turėjo būti jo pusėje. Įsižiūrėjęs į jį, supratau, kad jis buvo toks katalikas jaunuolis, kuriam tikėjimas yra ne kas kita, kaip pati gyvenimo prasmė. Jame buvo matyti kareivio, dalyvaujančio geroje kovoje, entuziazmas ir džiaugsmas; karštai jam kalbant, gailėdavaus, kad nebuvau ir aš toks, kaip jis. Pagaliau vieną 1922 m. kovo mėnesio vakarą įsirašiau į Cezario Balbo ratelį. Pirmą kartą man pasirodžius ratelio būstinėj, jis nusivedė mane prie vienos sienos, ant kurios kybojo sulaužyto vėliavos koto dalys.

— Matai, — tarė juokdamasis, — tai Romos kongreso atmintis. Ratelio vėliavą aš turėjau, kai policija mus užpuolė. Kokia kova užvirė! Bet nepaleidau iš rankų nei

sulaužyto koto nei suplėšytos vėliavos. Paskui mane uždarė į kalėjimą. Čia turiu atminčiai keletą to įvykio nuotraukų."

Katalikų akcijos idėją Jurgis stengėsi įgyvendinti ne iškilmingais mostais, bet, mažai kam pastebimais, darbais. Jis suprato, kad katalikiškoji akcija panaudoja ir išorinį veikimą bei pasireiškimą, bet jokiu būdu neapsiriboja viena išore. Katalikiškoji akcija yra apaštalavimas. Kas ją kitaip supranta, klysta. Apaštalavimo sėkmingumą laiduoja vidinis apaštalo veikėjo šventumas. Todėl Jurgis nemėgo per daug ginčytis dėl organizacinės santvarkos. Jis tik dirbo. Dirbo ir aukojosi visada — kviestas ar nekviestas, be jokios ambicijos ir įtartino nusižeminimo. Netroško jokių aukštesnių ir garbingesnių pareigų, kurioms jis, beabejo, būtų tikęs. Jam buvo pasiūlyta garbinga Torino arkivyskupijos katalikų jaunimo valdybos nario vieta, bet jis atsisakė. Tuo laiku jis turėjo ruoštis doktoratui. Vėliau, kaip jis pats sakė, būtų mielu noru sutikęs eiti ir aukštesnes pareigas.

Ratelio draugai jį labai mylėjo ir ger-

bė. Kai kas mėgindavo ir kaltinti jį dėl per didelės tolerancijos savo priešams.

Dėl katalikiškosios akcijos jam teko keletą kartų ir nukentėti.

„Atsimenu, rašo vienas pažįstamas, Jurgį dėl to, kad, kažkaip netikėtai, teko man dalyvauti su juo ir su keliais kitais studentais 1922 metais vieno įvykio scenoje. Baigėsi karnavalas. Mūsų ratelis buvo iškabinęs savo vitrinoj pranešimą politechnikos studentams, kur buvo kviečiama susirinkti visiems katalikams į vieną (nepamenu kokią) bažnyčią pagarbinti Dievą... Mūsų pranešimas aiškiai išsiskyrė iš kitų įvairiaspalvių pranešimų, kviečiančių į arbatėles, šokius, klūbus. Mūsų pranešimas daugeliui pasirodė lyg kokia provokacija. Todėl buvo nutarta jis nuplėšti.

Prisimenu Jurgį. Jis stovėjo prieš vitriną su lazda rankose ir buvo pasiruošęs ginti. Aplinkui jį stumdėsi būrys šūkaujančių studentų. Įžeidimai, grasinimai, mušimai nepajėgė jo nuvaryti nuo vitrinos.

Deja, skaičius nugalėjo. Vitrina buvo sulaužyta, o pranešimas — sudegintas.

Jurgis neištarė nė žodžio. Jo akyse

blyksterėjo pykčio liepsna, visas kūnas suvirpėjo. Lyg grasindamas apsuko lazdą keletą kartų, ir daugiau nieko.

Ramiai susirinko vitrinos skeveldras ir tylėdamas išėjo iš politechnikos rūmų. Palydėjau jį iki ratelio buto.

Kely nieko nekalbėjo. Jo tyla buvo iškalbingesnė už bet kokius žodžius."

Jurgis labiau pagarsėjo 1921 metais per Italijos katalikiškojo jaunimo kongresą Romoje.

Tai buvo neužmirštamos, pilnos gyvenimo ir užsidegimo, dienos. Sekmadienį, 4 rugsėjo, Kolizėjuj turėjo būti laikomos Mišios visiems jaunuoliams. Tačiau rytą iš visur atvykstančios grupės rado Kolizėjų kariuomenės apsuptą. Valdžia buvo uždraudusi pamaldas, nes, girdi, to reikalaujanti viešoji tvarka. Kas matė jaunuolių įniršimą dėl tos nemalonios staigmenos, galėjo įsitikinti, kaip geros ir švelnios sielos jaunuolis gali staiga pasiduoti revoliucioniškai dvasiai. Vargšai jaunuoliai, išsklaidyti, nusiminę, beveik visi nevalgę, nes norėjo priimti Komuniją, pasuko į Vatikaną. Išklausė Mišias šv. Petro Bazilikoj. O

paskui išsirikiavę nužygiavo į Vatikano sodą, kur gavo pas šventą Tėvą Benediktą XV audienciją.

Iš Vatikano turėjo vykti prie Tėvynės Aukuro. Bet štai ateina policijos įsakymas sulaikyti eiseną. Valdžia klaidingai manė galėsianti sulaikyti ir išsklaidyti stiprią 50.000 jaunuolių minią. Gatvėse buvo išstatytos kariuomenės dalys. Bet jos nepajėgė atlaikyti jaunuolių spaudimo. Jaunuoliai prasiveržė pro kareivius. Visų širdyse po pirmojo baimės momento įsigali pateisinamas pyktis prieš, jiems nesuprantamą, draudimą. Kitos barikados buvo lengviau pralaužiamos. Tikslas jau buvo beveik pasiektas. Tik štai Jėzaus aikštėje pasirodo raitoji policija. Pro arklius, nebodami nei kardų, nei smūgių, jaunuoliai išlindo ir bėgo į Plebiscito gatvę.

Jurgis nešė abiem rankom iškėlęs trispalvę Cezario Balbo ratelio vėliavą. Staiga iš vienų rūmų kiemo išsiveržė apie 200 policininkų. Jiems vadovavo aršus masonas. Jis tuoj sušuko policininkams: — Pulkit su šautuvais ir atimkit vėliavas! Atrodė, kad policininkai turėjo reikalo su žvė-

rimis, o ne su beginkliais jaunuoliais. Daužė šautuvų buožėmis. Griebė, laužė ir plėšė vėliavas. Jaunuoliai jas gynė, kaip įmanydami, kojomis ir dantimis. Jurgis susigrūmia su dviem policininkais, norinčiais atimti iš jo vėliavą. Draugai atskuba jam į pagalbą. Vėliava su perlaužtu kotu pasilieka jo rankose. Kiti policininkai apsupa didvyriškus jaunuolius ir suvaro į vieną kiemą, kur skubiai buvo įrengta arešto vieta.

Vienas policininkas ėmė rinkti žinias, laikydamasis tokiose aplinkybėse įprasto mandagumo.

— Kuo tu vardu?

— Petras Jurgis Frassati.

— Tėvo vardas?

— Alfredas.

— Kuo užsiima?

— Italijos pasiuntinys Berlyne.

Policininkai nustemba, pakeičia toną, atsiprašinėja ir siūlo laisvę...

— Išeisiu kartu su kitais! — skamba atsakymas.

Tuo tarpu Jėzaus aikštėje tęsėsi žvėriškasis suiminėjimas. Kiekvienas naujai suim-

tasis broliškai sutinkamas. Daugelio drabužiai suplėšyti. Keli net sužeisti. Meste įmeta sužvėrėję policininkai į kiemą vieną kunigą suplėšyta sutana ir sukruvintu žandu. Pasipilia protestai iš jaunų krūtinių. Policininkai vėl puola jaunuolius šautuvų buožėmis. Vienam Sardinijos jaunuoliui, kuris jokiu būdu nenorėjo atiduoti savo vėliavos, pagrasina net durtuvu. Jurgis nebeiškęsdamas nubėga pas policijos viršininką ir šį kartą jam šūkterėja į ausį autoritetingą tėvo vardą, reikalaudamas sudrausti policininkus. Viršininkas paklauso ir griežtai įspėja policininką. Jurgiui vėl pakartoja, kad jis galįs nevaržomas išeiti. Bet Jurgis pasilieka prie savo vėliavos.

Savo šypsena jis suramina vieną verkiantį jaunuolį, kuris buvo atsilikęs nuo savo kunigėlio ir draugų ir atsidūręs... kalėjime.

Apdraskytasis kunigas pakelia rožančių ir taria:

— Jaunuoliai, pasimelskime už save ir už tuos, kurie mus sumušė.

Visi suklaupia ant žemės.

Rytojaus dieną jaunuoliai nuvyko į šv.

Petro Baziliką. Čia išklausė Mišių, kurias laikė pats Šventasis Tėvas. Buvo tikrai jaudinanti scena nešant popiežių per Baziliką.

„Atsimenu, rašo vienas katalikų jaunimo narys, susijaudinimą, kuris spindėjo iš Jurgio akių, pasirodžius Popiežiui. Pirmą savo mintį išreiškė spontanišku šūktelėjimu:

— O, kad čia būtų mama!..

Rytą Torino studentai, eidami į Baziliką, sugalvojo triumfališkai neštis savo suplėšytą vėliavą. Pasakyta — padaryta. Jurgis leidžiasi tekinas į kolegijos kiemą ir sugrįžta nešinas skautiška lazda. Ant kartono stambiom raidėm buvo užrašyta: „Trispalvė, išniekinta valdžios įsakymu". Sutaisė viską taip, kad būtų geriau matyt. Su didžiausiu triumfu linksmi studentai nešė savo vėliavą per Romą iki šv. Petro Bazilikos".

Jurgis daug prisidėjo prie antrojo „Pax Romana" kongreso suorganizavimo.

„Pax Romana" yra tarptautinė katalikų studentų organizacija. Ji buvo įkurta Šveicarijoj tuoj po Didžiojo Karo su šū-

kiu: Pax Christi in regno Christi — Kristaus taika Kristaus karalystėje.

Kongresas turėjo įvykti 1921 metais Italijoj Ravenos mieste. Jurgis 1921 metų pradžioj buvo Berlyne. Ten jis stengėsi patarpininkauti tarp Italijos ir Vokietijos studentų. Grįžęs vėliau į Toriną parūpino atvykstantiems į Kongresą kaip galima pigesnį išlaikymą.

Apie jo veiklą kongreso metu rašo viena studentė iš Vienos:

„Atvykus mums 1921 metų, rugpjūčio pabaigoj į Raveną, Jurgis Frassati sutiko mus su didžiausiu nuoširdumu. Mes nelabai mokėjom itališkai, o jis — vokiškai kalbėjo gana gerai. Todėl dažnai mums teko būti kartu. Jis tapo nepamainomu mūsų vadovu. Buvo labai mandagus, visada pasiruošęs pasiaukoti. Puikiai mokėjo atspėti mūsų norus. Linksmai šnekučiuodamas supažindino mus su Ravena. Papasakojo mums apie „Fuci" ir Italijos studentų gyvenimą. Labai įdomavosi mūsų gyvenimu. Visada atidžiai klausydavosi mūsų studentiškų dainų. Nuo pirmų dienų pradėjom gerbti jo religingumą. Man rodos, galiu

tvirtinti, kad jis buvo vienas tų retų žmonių, kurie yra tikrai religingi, nes supranta tikėjimą ir gyvenimą pagal Jėzaus Kristaus dvasią.

Aktyviai dalyvaudavo „Pax Romana" posėdžiuose. Buvo įsitikinęs, jog visų tautų katalikai yra įpareigoti bendradarbiauti taikos įgyvendinime vardan Romos Katalikų tikėjimo.

Paskutiniame posėdy buvo entuziastiškai priimta rezoliucija, kad visi „Pax Romana" nariai sveikintųsi: Pax tecum. Esu gavusi iš Jurgio daug laiškų, kuriuose nepamirštamas gražusis pasveikinimas.

Iš Ravenos vykom į Romą. Jis turėjo pirmos klasės bilietą, tačiau visą laiką iš Ankonos iki Romos važiavo kartu su mumis prisikimšusiame trečios klasės vagone. Praleido visą naktį koridoriuj, sėdėdamas ant lagamino. Negalėjom jo priversti pasinaudoti kitu vagonu.

Romoj išbuvo su mumis visą savaitę. Su dideliu atidumu mus vedžiojo iš vienos bažnyčios į kitą, nuo vieno paminklo prie kito. Per tas kelias dienas turėjom progos

pažinti jį dar labiau. Įsitikinau, kad jis buvo gilus katalikybės žinovas. Jis buvo sutvarkęs savo gyvenimą pagal Kristaus mokslą net mažiausiose smulkmenose".

Žodžiai paskatina, pavyzdžiai patraukia. Todėl geriausias, visiems prieinamiausias ir kartu sėkmingiausias apaštalavimo būdas yra geras pavyzdys.

Jurgis pirmiausia visiems švietė savo tvirtu, nepalaužiamu tikėjimu. Neišsigalvodavo sau kažkokių tikėjimo krizių ar abejonių. Jis vadovavosi daugiau protu, nekaip vaizduote. Vaizduotė jaunuoliuose sukelia daug visokių keistenybių apie tikėjimą. Juk žinome, kad daug didelių genijų priklausė Bažnyčiai. Aišku, kad jie visi nematė prieštaravimų tarp tikėjimo ir proto. Todėl ir Jurgis, žinodamas, kad iš viso nėra nė vieno rimto ir pamatuoto argumento prieš tikėjimą, tikėjo ir dirbo.

Jaunuoliai, bent daugelis jų, pavydės Jurgiui tokio tvirto tikėjimo. Jiems štai kas patartina: Dirbkit, būkit geri ir melskitės, o šviesa vėl greitai išlįs iš ūkanų, kurios aptemdė protą.

Apie Jurgio tikėjimą atsiliepia ir jo draugai. Vienas rašo:

„Jaudinuosi ir jaučiu, kad naudinga prisiminti jo drąsą, kurią rodydavo pilnutiniame tikėjimo praktikavime. Jo drąsumas priešinosi bet kokiam kompromisui ir atsižvelgimui, išskyrus tuos atvejus, kada artimo meilė įsakydavo ką kitą"...

Meilė ir taktas atidaro kelią ir į kiečiausias širdis.

Jurgis niekada žodžiais nebardavo tų draugų, kurie negyveno kaip reikiant.

„Su vienu draugu, rašo vienas Jurgiui artimas asmuo, per ištisus du metu dažnai ir ilgai ginčydavomės. Bet man nepavyko suminkštinti jo aršaus antiklerikalizmo. Jurgis taip pat kartais dalyvaudavo tose diskusijose, bet tylėdavo. Vieną vakarą sutikau savo priešą. Jis man sako:

— Važiuodamas tramvajumi pamačiau Frassati prie šv. Pilypo bažnyčios. Gatvė buvo pilna praeivių. Frassati praeidamas pro bažnyčią taip gražiai persižegnojo, kad privertė mane susimąstyti!.."

Kitą atšalusį draugą Jurgis savo pavyzdžiu taip paveikė, kad jis iš religijos atša-

lėlio tapo geru kataliku ir net nutarė būti kunigu. Vieną dieną jis pamatė universitete Jurgį, studentų tarpe ugningai kalbant apie katalikų akciją. Jo žodžių klausėsi tada visai atšalę religijoj. Šio įvykio jis negalėjo pamiršti. Kiek vėliau jis įsirašė į Cezario Balbo ratelį ir susidraugavo su Jurgiu. Nuliūdimo ir skausmo valandose vienas Jurgio pasirodymas jam grąžindavo džiaugsmą ir ramumą. Žmogiškų silpnybių pasireiškimuose Jurgis jį perspėdavo ir patardavo.

Netinkamuose draugų pašnekėsiuose Jurgis nesiryždavo kitus mokyti ir perspėti, bet nutildavo ir kartais pasišalindavo.

Kalnuose draugai dažnai abejodavo, ar pridera atlikti kaikurias pamaldumo praktikas prieš kitų įsitikinimų žmones. Kai būdavo Jurgis, užtekdavo pasekti jo pavyzdžiu. Su didžiausiu drąsumu ir apsukrumu jis pasirinkdavo tą išeitį, kuri būdavo geriausia. Šitaip jis mokėdavo padaryti savo įprasta skaidria šypsena, visiškai be kokio akiplėšiškumo.

Vienas studentas liko Jurgio sužavėtas drąsiu savo įsitikinimų vykdymu. Vieną

kartą jis buvo nuvykęs su Jurgiu prie Kindo užeigos čiuožti. Vakare vieni jau buvo sugulę, kiti tik rengėsi gulti. Jurgis ramiai, tartum, būtų buvęs vienui vienas kambary, atsiklaupė prie savo lovos ir sukalbėjo poterius.

Kitą kartą Jurgis, grįždamas su draugais iš Tramavillos, sustojo vienai nakčiai Lorete. Rytą draugai, išeidami iš viešbučio, veltui jo ieškojo. Apie 7 valandą vienas draugas, įėjęs į Baziliką, pamatė jį klūpantį prie didžiojo altoriaus, ką tik priėmusį Komuniją.

Visi, kurie jį matydavo besimeldžiant, būdavo sužavėti.

Tūla ponia rašo:

„Buvo 1920 metų Didysis Šeštadienis. Aš nuvykau į Pollonės parapijos bažnyčią. Norėjau priimti Komuniją, ne dėl to, kad būčiau jautusi kokį patraukimą, bet — kad nepertraukčiau 15 šeštadienių Komunijos praktikos šv. Panelės garbei. Tą rytą sieloj buvau aš šalta, kaip ledas: dvasinis skaitymas manęs nejaudino. Nieko negelbėjo nė jokios vidinės pastangos.

Nors kentėjau tokiame atšalime, bet

niekaip negalėjau juo atsikratyti. Tik štai į bažnyčią įeina Jurgis Frassati. Žvilgterėjau į jį ir vėl bandžiau susikaupti. Nesisekė. Kartkartėmis mesdavau akį į jaunuolį. Juo ilgiau į jį žiūrėjau, juo labiau viliojo jo laikysena. Užverčiau knygą. Lioviausi melstis. Pradėjau stebėti jo susikaupimą, nepaprastą susitelkimą, lyg šventojo. Tuojau grįžo many tikėjimo šviesa ir šiluma. To vaizdo paskatinta jau galėjau su dideliu susikaupimu priimti šv. Komuniją!"

Vienas buvęs Jurgio draugas, dabar vienuolis domininkonas, išaukštinęs Jurgio dorybes viename katalikų jaunimo laikraštų, baigia savo mintis šiais žodžiais:

„Dievas stato mums tokius pavyzdžius... Neturėtų būti, kad mūsų tingios sielos tik žiūrėtų ir stebėtų tuos pavyzdžius, o nesistengtų jais pasekti. Užsitrauktumėm Dievo rūstybę, nes atmestumėm mums Dievo siūlomas tobulinimosi priemones. Įžeistumėm ir Jurgį, jei tik raštais ir žodžiais, o ne darbais, jį gerbtumėm".

KILMĖ IR NUOLANKUMAS

Jurgis gyvenime dirbtinumo nemėgo.

Jam patiko visa, kas naturalu. Čia kaip tik turim pastebėti pagrindą jo šitokio paprastumo ir nuoširdaus nuolankumo. Jis nesididžiavo savo aukšta socijaline padėtimi, nes jis žmones rūšiavo bei matavo ne pagal kilmę ir didesnį, ar mažesnį, vadinamo kraujo mėlynumo laipsnį, bet pagal dvasios kilnumą. Todėl nebijojo bendrauti su plačiomis darbo žmonių masėmis. Pasitaiko, žinoma, ir daugiau aukštesnės kilmės žmonių, nebijančių prisiartinti prie žemesnių visuomenės sluoksnių. Tik, deja, labai dažnai iš jų malonios ir švelnios elgsenos dvelkia dirbtinumas. Iš jų elgsenos galima pastebėti, kad jie nori parodyti, kokią didelę malonę padaro nužengdami nuo aukštesnio socijalinio laipto truputį žemiau. Tai kaip tik dar labiau paryškina luomų skirtingumą ir atitolina širdis.

Daugumas Jurgio draugų tik po ilgoko laiko sužinojo, kad jis yra Italijos ambasadoriaus sūnus. Jam buvo svetimas uolumas kitus supažindinti su savo kilme ir su savo tėvo pareigomis.

1921 metais Ravenoj „Pax Romana" kongrese viena studentė paklausė jį, kur jis išmokęs kalbėti vokiškai.

— Išmokau pats, nes buvau kurį laiką Vokietijoj. Mano tėvas tarnauja Berlyne.

O kokia buvo jo tėvo tarnyba, mes jau žinome.

Įdomų epizodą patiekia kitas jo draugas.

„Vieną vakarą pamačiau vieną šoferį ratelio prieškambary. Kažkoks draugas šaukė Frassati. Aš nežinojau, kad Jurgis turi ar bent laisvai naudojasi automobiliu. Todėl juokaudamas jam pasakiau:

— Frassati, prieškambary yra tavo šoferis...

— Tuoj einu...

Aš nusekiau paskui jį, truputį nustebęs. Iš tikrųjų, ten buvo jo šoferis, kuris buvo atvykęs jo paimti.

— Netrukus pareisiu pėsčias.

— Bet ponia nori tamstos tuoj, yra svečių...

— Na, tai važiuoju."

Mandagus apsiėjimas su tarnais nepažemina žmogaus, bet išaukština. Jurgis dar daugiau darė — net patarnaudavo savo tarnams. Nė vienam iš jų neduodavo su-

prasti, kad štai jis esąs jų ponas, ir jie iš jo malonės turį duonos kąsnį.

Geriau bus leisti jo buvusiems tarnams tarti savo žodį.

Virėja Karolina pasakoja:

„Daug kartų jis bėgdavo į gatvę parnešti butelį šalto vandens, nes žinojo, kad jo tėvas mėgsta šaltą vandenį. Pietų metu aš pati negalėdavau nueiti, o kambarinė atsisakinėdavo. Jurgis niekados neatsisakydavo.

— Jei tave pamatytų koks pažįstamas! — jam sakydavau.

— Bene aš ką bloga darau?! — atsakydavo nustebęs.

Visus jaunuolius, nors ir žemesnės kilmės, darbininkus ir ūkininkus prašydavo, kad kreiptųsi į jį „tu". Vienas tų jaunuolių, Frassati šeimos kumetis, dažnai ateidavo pas Frassati pietų, kai tarnavo kariuomenėj. Jis buvo papratęs sveikintis šitaip: sveikas, Jurgi! Kaip tau sekasi? Man atrodė reikalinga pastebėti ponaičiui, jog nelabai pritiktų, kad jo tarnai jį taip sveikintų. Bet jis ir čia pastebėjo:

— Ne! Gerai ir taip! Tegu visi į mane taip kreipiasi. Man vis tiek."

Daržininkė prisimena, kad jis ateidavo į jos namus pasišnekučiuoti.

„Vieną vakarą rado Janiną beverkiančią viename kampe. Paklausė ją, kas nutikę. Ši kūkčiuodama atsakė, kad jos broliai buvo žadėję ją nusivesti į vakarėlį, bet paskui palikę namie. Jis paguodė ją savo skardžiu juoku:

— Janina, jei tik dėlto verki, tai aš tave nuvesiu į vakarėlį.

Broliai nustebo, pamatę sesutę įeinančią į parapijos salę su Jurgiu".

„Kai rengdavo pamokas, — rašo namų skalbėja Juzė, vaikščiodamas po karidorių ir skaitydamas balsiai, sustodavo ties kambariu, kuriame aš dirbdavau ir maloniai šypsodamasis klausdavo:

— Gal aš tamstai trukdau savo storu balsu?

Juk jis buvo šeimininkas. Todėl toks jo nusižeminimas išspausdavo man iš akių ašaras. Aš dažnai, jau anksčiau, jį, kai dar buvo mažesnis, sutikdavau prie laiptų, nešina pilną išlygintų baltinių krepšį. Jis greitai užbėgdavo laiptais aukštyn paskambinti, kad atidarytų duris. Susitikus gatvė-

je, jis visada pirmas mane pasveikindavo. Tokio apsiejimo visą brangumą tejaučia tiktai neturtingi, kaip aš, kurie tai patyrė".

„Sykį buvau pašauktas,—rašo šoferis,— nunešti storą virvę į „Jaunųjų kalnų" klubą. Vos tik ponaitis pamatė mane apsirėdžiusį išeiginiais rūbais, jis suprato, kad aš buvau pasiruošęs kur nors išeiti, ir pasakė, kad nėsą skubus reikalas.. Virvę aš galėsiąs nunešti ir kitą dieną. Bet gi tai nebuvo tiesa. Išeidamas iš namų su savo sužadėtine, pamačiau ponaitį, kuris, lydėdamas vieną panelę, nešėsi persisvėręs per petį virvę".

Kartą po atostogų, grįžęs į Toriną, buvo šiurkštokai sutiktas vienos senyvos tarnaitės. Jurgis ne tik nė kiek neužsigavo, bet pasiskubino dar ją nuraminti:

— Aš tamstai nesudarysiu didelio sunkumo. Lovą pats pasitaisysiu. Batus taip pat nusivalysiu pats...

Ta pačia proga, atvykus vienai tarnaitei, jis išsiskubino į gatvę padėti užnešti seną lagaminą, prikrautą visokių daržovių. Tarnaitė, prisimindama tą įvykį, sako:

— Ar daug atsirastų panašių ponaičių,

kurie nesigėdytų paimti lagaminą iš tarnaitės?

Sunku jam būdavo suprasti, kad savo elgsenoj dažnai reikia atsižvelgti kitų nuomonės.

Kartais to tiesiog nesuprasdavo.

„Buvo prašęs manęs, — rašo vienas draugas, — nedidelės dėžutės apelsinų, kuriuos aš parsisiųsdavau iš tėviškės. Apelsinai jam labai patiko. Todėl su mielu noru sutiko paimti keletą. Visų nenorėjo imti, nes, sakė, būtų buvę per daug. Aš pasakiau, kad dar tą pačią dieną būčiau pasirūpinęs pristatyti apelsinus į jo namus.

— Nesirūpink! Aš pats parsinešiu, — tarė jis, pasikišdamas dėžę po pažasčiu.

— Bet..., — stebėjaus aš, — ar tau neatrodo, kad tai?...

— Mat, dėžė nesunki, — tęsė toliau šypsodamasis. Tos jo šypsenos niekada neužmiršiu".

Pats pasisiūlydavo padėti ir prastuose darbuose. Katalikų studentų rateliui Torine buvo pavesta viena apleista bažnyčia. Studentės apsiėmė ją sutvarkyti. Ir štai, studentėms bešluojant ir bevalant altorius,

ateina Jurgis. Žinoma, jis nepasižiūrėti atėjo, bet padėti šluoti ir tvarkyti.

Kitą kartą viename provincijos bažnytkaimy buvo statomas vaidinimas. Reikėjo paruošti sceną. Jurgis, nieko nebodamas, paėmė šluotą ir kartu su kitais jaunuoliais išvalė sceną ir visą salę.

Pirmose gimnazijos klasėse Jurgiui mokslas sekėsi nepuikiausiai. Ypač jis šlubavo rašomuosiuose darbuose ir lotynų kalboje. Motina gailėjosi savo sūnelio ir dėlto, norėdama jį paskatinti į uolesnį darbą, dažnai jam išmetinėdavo. Kartais ir „titulo" nepagailėdavo. Jurgis neįsižeisdavo. Nei nekaltindavo savo mokytojų. Kartą, motinai giriant jo draugą, o jį peikiant, jis ramiai atsakė:

— Žinai, mama, jis yra gabus, o aš ne...

Jurgis buvo gražios išvaizdos. Apie jį, dar vaiką, dažnai būdavo atsiliepiama:

— Tas vaikas užaugęs lengvai susiras sau žmoną. Koks gražus vaikas!

Vėliau tramvajuose, gatvėje ir kitur jam dažnai tekdavo nugirsti:

— Koks gražus vaikinas!

Niekada jis neatsisukdavo pažiūrėti,

kas jam nepagailėjo tokio gražaus komplimento. Tokiais atvėjais neparodydavo nė mažiausio pasitenkinimo šešėlio.

Jo gilų nusižeminimą parodo ir didelis dvasios neturtingumas, arba kitaip sakant, neprisirišimas prie turtų. Daugeliui akstinu didžiuotis ir pūstis yra turtai, gražūs drabužiai, automobilis ir panašūs dalykai.

— Kaip? Tamsta važiuoji trečia klase? — nusistebėjo vienas draugas, sutikęs jį traukiny.

— Taip, nes ketvirtos klasės nėra..., lakoniškai atsakė Jurgis.

Jurgio tėvas dažnai kartodavo kun. Coiazzi:

— Žinot, jei aš kurią dieną, grįžęs namo, pasakyčiau Jurgiui: Jurguti, mes likom visiškai neturtingi, pasiimk lagaminą, ir einam apsigyventi į kokią palėpę, esu tikras, kad jis nė kiek nenustebtų ir nesiteirautų kas atsitiko. Atsakytų įprastu, vyrišku ir kartu maloniu balsu: gerai, einam, tėti!

Baigsim jo seno klebono žodžiais:

— Jurgiui buvo svetimi bet kokie antraeiliai tikslai. Jis ėjo į bažnyčią ir atlikinėjo religines praktikas ne dėlto, kad būtų no-

rėjęs kitiems pasirodyti religingu. Jo žvilgsnis buvo nekaltas, aiškus, kaip vaiko. Tačiau jis niekada nebuvo vaikiškas, nes mokėjo būti rimtas visur, kur tik reikėjo. Meluoti visai nemokėjo. Nevartodavo būdvardžių aukščiausiame laipsnyje, nes niekada neperdėdavo savo jausmų.

Keletą kartų, nesant zakristijono, jis paėmęs terbelę išėjo parinkti aukų bažnyčioj, pilnoj žmonių. Tikintiesiems tai padarė gilų įspūdį. Į pagyrimus jis atsakė:

— Tai paprastas dalykas. Jei kartais jums reikia, ir aš esu bažnyčioje, pašaukit mane!

— Ką pasakys namiškiai?

— Mama bus patenkinta, o tėtis pasijuoks!

Vieną rytą jis ėjo iš bažnyčios. Neseniai buvo priėmęs Komuniją ir dar tebelaikė rankose rožančių. Ant laiptų sutiko savo draugą.

— Na, Jurgi, ir tu tapai davatka?

— Ne! Pasilikau krikščionis!

SU KRISTUM Į GOLGOTĄ

Pasiaukoti daug kam nesuprantamas, beprasmiškas ir net baisus žodis. Bet Kristus aiškiai pabrėžė pasiaukojimo vertę. Jis pasakė:

— Jei kviečio grūdas nebus įmestas į žemę ir nemirs, jis neduos vaisiaus.

Šią gilią tiesą Mokytojas patvirtino savo gyvenimu, kad ji neatrodytų mums per daug baisi ir tolima. Už tat Kryžius, ir yra bet kokio pasiaukojimo simbolis ir prasmė..

Artimo meilė ir apaštalavimas neįmanomi be pasiaukojimo, be savęs išsižadėjimo. Dvasinė sėkla, pasėta brolio širdy, neišdygs, jei ji neišbrings kraujuje!.. Ir nenuostabu. Juk dvasiniai atsivertimai yra be galo didelis dalykas! Šventieji visa tai puikiai suprato, nes ieškojo kentėjimų tokiu stropumu ir pamėgimu, kaip kiti sau ieško pasauly smagumų ir pramogų.

Kalbėdami apie Jurgio jaunatvės krizę užsiminėm ir apie jo nekaltą meilę. Matėm su kokiu herojizmu jis save valdė, kad nesudrumstų savo šeimos ramybės ir neapviltų geros, nekaltos širdies. Matėm ir jo did-

vyrišką atsižadėjimą. Kaip sunki buvo ta kova ir kiek daug pareikalavo iš jo pasiaukojimo, ryškėja iš vieno jo laiško:

„Brangusis, iš tikrųjų, man gėda kalbėti apie tokį dalyką. Jei Tau neužsiminiau anksčiau, nepamanyk, kad nepasitikėjau Tavim. O, ne! Tylėjau, nes tai buvo praeities dalykas. Geriau buvo jį palikti užmirštą, geriau būtų visai išbraukti tą mano gyvenimo laikotarpį. Žinau, kad šio laiško žodžiai Tave nustebins, bet Tu turi suprasti, kad manyje kažkas pasikeitė. Tik čia jau ne mano nuopelnas, nes iki šiol neįvykdžiau nė vieno tų tvirtų pasiryžimų, apie kuriuos Tau buvau kalbėjęs prieš Tavo išvykimą iš Torino.

Savo vidinėse kovose dažnai savęs klausiau: — kodėl aš turėčiau nuliūsti, arba kodėl turėčiau nenoromis kęsti šitą skausmą? Gal praradau tikėjimą? Ne, ačiū Dievui, mano tikėjimas yra dar gana tvirtas. Tad stiprinkim šį vienintelį savo džiaugsmą; jis vienas pilnai gali patenkinti mūsų troškimus šiame pasauly ir yra vertas bet kokios aukos. Be to, mes, katalikai, turim meilę, kuri viršija visas kitas meiles. Die-

vo meilė yra kilni, o už ją neprastesnė yra artimo meilė, graži kaip ir pats mūsų tikėjimas. Artimo meilės puikus gynėjas yra šv. Paulius, kuris kasdien ją skelbė visuose savo laiškuose. Be meilės sako, jis kiekviena kita dorybe neturi jokios vertės. Meilė turi vadovauti ir nurodyti kelią, kuriuo turi būti vedamas visas mūsų gyvenimas... Kai kada mes išsigąstam, pamatę gražią, bet sunkią, pilną dyglių mūsų gyvenimo programą. Nenusiminkim, pasitikėkim Dievo apvaizda ir gailestingumu. Šventos atminties popiežius Pijus X ragindavo jaunimą eiti dažnai Komunijos. Aš nuolat turiu dėkoti Dievui, kad Jis man davė gimdytojus, mokytojus, draugus, kurie įstatė mane į tikėjimo kelią. Pagalvok, jei šiuo momentu, kadi mano siela yra krizės apimta, aš neturėčiau tikėjimo... Priešingai, tikinčio žmogaus tokio gyvenimo kovos negąsdina, tik stipriai paragina jį grįžti į tą kelią, iš kurio gal buvo išklydęs. Mano programa yra tokia: meilės šviesoje paversti tą ypatingą simpatiją, kurią jaučiau jai, kadangi jos negaliu suderinti su tikslu, kurio aš siekiu, į garbingą, krikščioniškai suprastą draugystės

ryšį, į gerbimą ir sekimą jos aukštų dorybių. Tu man gal pasakysi, kad tai nepasiekiamas dalykas. Bet aš manau, kad jei jūs, draugai, truputį pasimelsit už mane, greit galėsiu pasiekti maldoje to, ko trokštu.

Tokia mano programa. Tikiu, kad su Dievo pagalba ją galėsiu įgyvendinti, nors tai ir pareikalautų iš manęs mano gyvenimo aukos. Nesvarbu!"

Štai dar vienas tos Jurgio kovos dokumentas — tai dar vienas draugo laiškas:

„Jurgis, man prisipažino daug kartų, ne kartą meldęsis labai įtemptai, kad nusikratytų meilės jausmų, kuriems jis negalėjo pritarti.

Ta kova, po kurios mano draugo, Jurgio, figūra iškyla lyg spinduliuojanti pergalės šviesa, tęsėsi ilgai ir pareikalavo iš jo ypatingos energijos. Jis stengėsi visokiais būdais kontroliuoti savo veiksmus ir vengti visų tų progų, kurios galėtų pakenkti jo pasiryžimui. Todėl net padidino apsimarinimus. Šv. Pauliaus posakis—certamen certavi — kovą kovojau — tinka ir jam. Mes, kurie turėjom laimės jį arčiau pažinti, ma-

tome iš jo trumpo, bet šviesaus gyvenimo, kokia brangia kaina įsigyjama tobulybė ir kiek aršių kovų turėjo atlaikyti šventieji kad kasdien vis artėtų prie Dievo.

Nors jis iš savo didelio nusižeminimo nuslėpė nuo artimesnių savo draugų, daugelį savo vidinių kovų, tačiau jis mums atrodo panašus į tą neįveikiamą kareivį, kuris, sunkiai kovodamas, užima vis naują žemės pėdą".

Tokiam didvyriškam pasiaukojimui Jurgį paruošė maži, kasdieniniai, mažai kam pastebimi pasiaukojimai. Jurgis šelpė vargšus. Sakysit, kas čia tokio? Ne! Tai reiškia išsižadėti pinigų, kurie būtų galėję suteikti jam daugiau gyvenimo pramogų ir malonumų. Jurgis griežtai laikėsi Bažnyčios įsakymų. Todėl dažnai dėl Mišių jam tekdavo atsisakyti nuo taip mėgiamų ekskursijų.

Ir prie stalo Jurgis mokėjo susivaldyti. Gavėnios metu jis atsižadėdavo per skanių valgių. Reikia atsiminti, kad jis nebuvo koks paliegėlis. Jam nereikėjo jokių apetitui žadintojų. Jo apetitas buvo puikus, tikrai jaunuoliškas. Be to, jo namuose ant stalo netrūkdavo įvairiausių valgių. Ne-

žiūrint to, gavėnios metu tikrai pasninkaudavo. Neieškodavo pateisinančių priežasčių, kad atsisakyti nuo pasninko. Gavėnioj jo pusryčiai būdavo be galo kuklūs — puodukas juodos kavos. Į kavą įsidėdavo truputį šokolado, jei virėja neužmiršdavo nupirkti. Pietūs — daug mažesnė porciją mėgiamų makaronų. Vakare pasitenkindavo sriuba ir trupučiuku daržovių. Sesuo pastebėjo, kad gavėnios metu nevalgydavo gardžiausių saldumynų.

Net ekskursuodamas po kalnus, gavėnios laiku, nedarydavo sau jokių lengvatų.

Vienos ekskursijos metu draugai jį ragino valgyti. Girdi, jam tokiam stipriam reikia maisto!

— Bet, — nutraukė Jurgis juokdamasis, — jei nepasninkausim mes, kurie dar esam stiprūs, tai kas pasninkaus?

Jau buvo pasibaigusi vienuolikta, kai ekskursantai pasiekė paskutines uolas. Visi susėdo užkąsti. Jurgis tuo tarpu paruošė virvę, kuria visi turėjo susirišti.

— Žygiuojam pirmyn?

— Dar ne dvylikta, — atsakė Jurgis.

— Dar geriau!..

— Bet aš nesutinku nevalgęs eiti pirmyn.

Kun. Piastrellis, sužavėtas Jurgio uolumo, paragino jį valgyti be jokios baimės. Juk jau buvo beveik dvylikta, be to, visi buvo atlikę sunkią kelionę ir rengės pradėti naują, sunkų lipimą. Pagaliau juk studentų pasninkas nesaisto!

— Tų studentų, kurie studijuoja, — atsakė Jurgis. — Bet kaip su tais, kurie tinginiauja?

Vis dėlto paklausė, atsisėdo ir pavalgė.

Buvo minėta, kad Jurgis buvo pasiekęs tam tikrą nejautrumą ir užsigrūdinimą kaikuriuose skaistybės pavojuose. Paprastas skaistybės išlaikymas tarp tiek daug pagundų ir pavojų yra didelis dalykas šiais laikais. Kiek kovų, kiek energijos, kiek pasiaukojimo reikia, kad būtų galima atsispirti prieš kūno smagumų viliojimus!.. Vienas draugas tyčia ieškojo, bene suras kokį nors kad ir mažiausią priekaištą Jurgiui skaistybės atžvilgiu. Bet nerado... Jo skaistybės neteršė joks šešėlis.

SUDIE, GYVENIME!

1848 m. tūlas Aleksandras Duff, lankydamas didingą Sikrio mečetę, rado ant vienos sienos šį arabišką užrašą:

Jėzus tarė: Pasaulis yra tiktai tiltas. Jūs turit pereiti per jį, bet neturit statyti ant jo savo namų.

Jei šis posakis tikrai yra išėjęs iš Kristaus lūpų, tai spėjama, kad Kristus greičiausiai jį bus paėmęs iš Pilypo Cezarėjos gyventojų, kurie ant tilto turėjo pasistatę namus.

Bet jis tiktų ir be galo dideliam skaičiui kitų žmonių. Kiek, iš tikrųjų, žmonių gyvena, tartum jiems čia žemėj būtų skirta gyventi amžinai!.. Jei juokingi mums atrodo Cezarėjos gyventojai, labiau juokingesni turėtų atrodyti tie, kurie statosi sau „amžinus" namus šiame pasauly.

Jurgis mylėjo tiesą ir pagal ją gyveno. O tiesa, kuri duoda mūsų gyvenimui prasmę, yra pagrindinė ir svarbiausia. Į ją tat daugiausia jis kreipė savo dėmesį. Ja buvo persiėmęs. Ja gyveno. Todėl nenuostabu, kad kartą kalbantis apie vieną, ką tik dak-

taro laipsnį įgijusį ir mirusį studentą ir, vienam kunigui apgailestaujant tokią ankstyvą mirtį, jis nutraukė kalbą sakydamas:

— Bet jis pasiekė savo gyvenimo tikslą. Ne apgailestauti, bet pavydėti jam reikėtų.

Kitam studentui mirus, jis rašė: „Šiandien dalyvavau vieno humanitarinio fakulteto studento laidotuvėse. Mirė džiova šv. Aloyzo ligoninėje. Šiandien jį mačiau prieš įdedant į karstą. Buvo apverktiname stovy. Negalėjau būti kambary ilgiau, kaip dvi minutes, nes jau buvo pradėjęs dvokti. Ilgiau užtrukti būtų buvę neprotinga.

Vis dėlto toks vaizdas buvo man naudingas. Pagalvojau, kad ir aš už kokių metų kitų būsiu tokiame stovy. Žadinsiu tada ir aš kituose pasigailėjimo ir pasibaisėjimo jausmus. O vis dėlto kartais esu buvęs išdidus. Kuriems galams? Juk vis tiek mirtis, šita didelė, visų teisingiausia, į nieką neatsižvelgianti paslaptis pakirs ir mano kūną ir greitu laiku pavers į dulkes. Bet be kūno turim dar ir sielą. Jai privalom pašvęsti visas savo jėgas, kad galėtų pa-

sirodyti dieviškame teisme be kaltės arba bent su mažomis kaltėmis, už kurias pakentėjusi kurį laiką skaistykloje, įeitų į amžinąją ramybę.

Bet kaip pasiruošti didžiajai kelionei? Ir kada? Kadangi nežinome, kada mirtis mus ištiks, turime būti protingi ir kasdien ruoštis, tartum, turėtume mirti tą dieną. Todėl nuo šio laiko stengsiuos padaryti kasdien trumpą pasiruošimą mirčiai. Nes kitaip gali atsitikti, kad mirtis užklups mane nepasiruošusį. Tada tektų apgailestauti gražų jaunystės laiką, bet nenaudingą sielai. O tu ką darai? Kaip tau atrodo šitie pasiryžimai, kuriuos manau su Dievo pagalba įvykdyti!.."

Vėliau, po kokio mėnesio, pranešdamas vienam draugui savo dėdės mirtį, rašė: „Būk įsitikinęs, kad šis gyvenimas turi būti nuolatinis pasiruošimas anam, nes nežinom, kurią dieną ir kurią valandą mirsim."

Jurgis, visko pertekęs, pačiam jaunystės žydėjime, dažnai pagalvodavo apie mirtį. Visada jis būdavo pasiruošęs duoti Dievui apvskaitą iš savo gyvenimo. Mirtis

krikščioniui nėra koks siaubas. Ji yra gimimo diena — dies natalis! Jurgis jos nebijojo, bet, priešingai, draugams dažnai kartodavo:

— Manau, kad mano mirties diena bus visų gražiausia mano gyvenimo diena!

„Nežinom, kurią dieną ir kurią valandą mirsim," rašė Jurgis 1924 m. rugpjūčio 20 dieną, o 1925 m. liepos 4 dieną jis jau gulėjo karste.

Buvo jaunas — vos 24 metų. Jam šypsojos netolimas inžinerijos daktaro laipsnis. Kiek jo širdy turėjo būti gražių planų ir ateities vilčių!.. Bet išmušė Dievo Apvaizdos skirta valanda, ir jis neabejodamas atsakė:

— Štai aš!..

Birželio septintą dieną Jurgis dalyvavo paskutinėj ekskursijoj į kalnus. Ekskursija buvo gana pavojinga, nes prieš metus ten buvo žuvęs vienas studentas.

„Į aukštybes!" — užrašė Jurgis savo ranka ant fotografijos, vaizduojančios jį bekopiantį per uolas į viršūnę. Ir jo gyvenimo viršūnė jau buvo visai arti. Ke-

lionė jau ėjo prie galo. Jurgio siela veržėsi į aukštybes.

Birželio 30 dieną praleido dar su savo draugais ir artimaisiais. Po pietų pasirstė Pado upėj. Čia jis pradėjo jausti pirmuosius simptomus ligos, kuri pakirto jo gyvybę. Jam skaudėjo strėnas. Jautėsi pavargęs. Nežiūrint to, jis buvo linksmas, kaip ir visada.

— Matyt, raumenys sustingo, nes jau seniai buvau kalnuose, — juokavo su draugais.

Vakare, parėjus namo, pradėjo labai skaudėti galvą. Rytą pakilo temperatūra.

Tą pačią dieną mirė senelė. Senelei pradėjus merdėti, jis buvo atsikėlęs. Prie jos išbuvo iki pat jos mirties. Visą laiką meldėsi. Jo veidas ir žvilgsnis buvo pasikeitę. Liga sparčiai vystėsi.

Naktį skausmai neleido užmigti. Atsikėlė ir nuėjo prie senelės lavono pasimelsti Motina rado jį ten besimeldžiantį. Nuvedė į kambarį ir liepė gulti.

— Negaliu užmigti.

— Kalbėk rožančių ir užmigsi.

— Jau atkalbėjau vieną dalį.

Motina pabučiavo sūnų.

— Tepalaimina tave Dievas, sūneli!

— Taip pat ir tave, mama!

Išaušo liepos antra diena. Jurgis jautėsi geriau. Skausmai kiek sumažėjo. Bet jau vakare pasidarė blogiau. Jurgis norėjo dar kartą pamatyti senelę. Bandė keltis, bet kojos nebeišlaikė. Pargriuvo prie lovos.

Rytojaus dieną buvo senelės laidotuvės. Motina norėjo dalyvauti, bet nepajėgė. Gavo pasilikti prie sūnaus.

Atėjo gydytojas.

— Kada paskutinį kartą buvai kalnuose?

— Birželio 7 dieną.

Gydytojas apžiūrinėja toliau. Juo tolyn, juo blogyn. Gydytojo veidas pradeda niauktis.

— Atsisėsk, — liepia Jurgiui.

— Negaliu, — atsakė Jurgis visai ramiai.

Dijagnozas buvo nekoks. Refleksiniai muskulai nebeveikė. Jurgis nebejautė jau, kai jam į kojas dūrė adata.

Motina suprato sūnaus būklę. Žinoma, jai rūpėjo ir sūnaus kūno sveikata, bet dar daugiau amžinasis jo likimas. Todėl ji pa-

sistengė priminti jam sutvarkyti savo sielos reikalus.

— Klausyk, Jurgi. Šiuo momentu laidoja tavo senelę. Tai turėtum palydėti ją, priimdamas šv. Komuniją už jos sielą.

— Sekmadienį prieisiu prie Komunijos, — atsakė.

Mat, motina jam buvo kiek anksčiau sakiusi, jog sekmadienį galėsiąs keltis.

— Ne, žinai. Geriau dabar... man padarysi didelį malonumą.

— Jau aš gėriau vandens.

— Nesvarbu. Juk esi ligonis...

— Daryk, kaip nori.

Atėjo kunigas. Jurgis atliko išpažintį ir priėmė Komuniją.

Motina, aprūpinusi sūnaus dvasios reikalus, griebėsi visų galimų priemonių išgelbėti sūnaus gyvybę. Pakvietė tris gydytojus. Šie nusprendė, kad Jurgį ištiko labai rimta liga. Ši liga dažniausiai ištinka stiprius jaunuolius ir nuvaro juos į kapus.

Atėjo liepos trečia diena. Penktadienis. Vargšams skiriama diena. Rodos turėjo būti natūralu, kad Jurgis, ligos apimtas, užmirštų juos. Bet ne!.. Pasišaukė sesutę

ir paprašė atnešti jo švarką. Išėmė piniginę. Liepė parūpinti dėžutę vaistų. Ant didelio voko parašė draugui Grimaldui, kam reikėjo įduoti vaistus.

Liga darėsi vis pavojingesnė. Jurgis norėjo miego. Paprašė įšvirkšti po oda morfijaus. Bet gydytojai nesutiko su tuo. Motina prisilenkė prie sūnaus ir pašnabždėjo į ausį:

— Negalima. Morfijus tau tik pakenktų. Paaukok Dievui šitą savo troškimą ir nemigą už savo nuodėmes, jei jų turi. O jei neturi, tai už savo tėčio ir mamos nuodėmes.

Jurgis linkterėjo galva. Daugiau nieko nebeprašė, nustojo dejuoti.

Iš didelio visų susirūpinimo jis suprato apie savo padėtį ir todėl paklausė kunigą Formicą:

— Ar sunkiai sergu?

„Aš, rašo kun. Formica, jį padrąsinau. Bet jis norėjo, kad jam pažadėčiau, pasidarius blogiau, pranešti. Aš pažadėjau. Po pietų vėl atsilankiau pas jį. Keletą akimirkų mudu likom vieni. Tuoj jis tarė:

— Jaučiuosi labai nusilpęs.

Man gerklėj kažkas sustojo... Gal jau atėjo laikas įvykdyti pažadą?

—Jurgi,—tariau jam, — o jei senelė dabar tave pasišauktų į dangų pas save?

Jo akys sužibėjo... Nusišypsojo. Veidas atrodė nušvitęs.

— Būčiau labai patenkintas! — atsakė man.

Paskui vėl surimtėjo, beveik susimąstė.

— O kaip bus su tėčiu ir mama? — po valandėlės paklausė.

— Jurgi, jų neapleisi. Dvasia gyvensi su jais. Suteiksi jiems savo tikėjimą, savo rezignaciją — sudarysite vieną šeimą, kaip ir dabar.

Linkterėjo galvą:

— Taip!

Vakare pusę vienuoliktos, jau pakitėjusiu balsu tarė motinai:

— Eik gulti, mama!... Eik...

Naktį paprašė seselę slaugytoją padėti jam persižegnoti. Dešinioji ranka jau buvo suparaližuota.

Liepos 4 dienos rytą, trečią valandą, gydytojas pastebėjo, kad jau artinasi paskutinė valanda. Motina pasiuntė pašaukti kunigą.

Kun. Formica atvyko ir suteikė Paskutinį Patepimą ir mirštančiųjų palaiminimą.

— Jurgi, tavo siela graži. Jėzus tave labai myli... — tarė kunigas, sužavėtas jo dangiška išvaizda.

Jurgis vis tik dar išgyveno iki septintos valandos vakaro.

Prie lovos galo skausmo apimtas tėvas verkė ir šaukė:

— Jurguti... Jurguti...

Sesuo ir teta klūpodamos meldėsi. Motina laikė sūnaus galvą. Ją glostė. Ir stengėsi padėti jam numirti su Jėzaus vardu lūpose. Kunigas tuo tarpu balsiai kalbėjo mirštančiųjų maldas.

Motinai ištarus:... „tegul mano siela miršta taikoje su jumis"..., Jurgio siela apleido šį pasaulį.

Ramybė spindėjo iš mirusio veido. Ramybės angelas plasdeno virš skausmo apimtų artimųjų...

BŪSIMOS GARBĖS PRADŽIA

Daug aukštų žmonių miršta, bet jų mirtis nesukelia tokio didelio ir pastovaus įspūdžio, kaip Jurgio mirtis.

Žinia apie jo mirtį greitai paplito. Tuoj prasidėjo apgailestavimai ir įvertinimai.

„Mylėjo vargšus ir žemuosius, ir juos šelpė".

„Ėjo ieškoti vargšų į tolimuosius miesto kvartalus. Laipiojo siaurais ir tamsiais laiptais. Landžiojo po palėpes, kur viešpatauja tiktai skurdas ir skausmas. Nešė pagalbą, ne tik pasotindavo alkstančius, bet dar rasdavo visiems ir paguodos žodžių".

„Visa, ką turėjo kišenėj, buvo skirta kitiems, lygiai kaip ir jo širdis. Buvo gimęs tam, kad duotų. Negyveno sau. Buvo tikėjimu ir veikimu krikščionis".

„Paskutinius žodžius jau beveik suparaližuota ranka parašė, kad paragintų idėjos draugus nunešti buteliuką vaistų tūlai vargšei ligonei ir iš Lombardo išimtų vieno vargšo užstatą".

Laidotuvių dieną suplūdo tūkstantinė minia. Joje buvo daugelis tų vargšų, kuriuos jis buvo sušelpęs ir paguodęs. Jie verkė, meldėsi, kartojo tarp savęs ir kitiems jo krikščioniškos meilės darbus. „Buvo šventas" — skambėjo visų lūpose.

„Retai, rašo vienas dalyvių, galima pa-

matyti, kas įvyko jo laidotuvėse... Frassati turėjo atlikti misiją. Krikščioniškoji misija yra kartu džiaugsmas ir tragedija. Jis mirė, kad pilnai atbaigtų savo misiją. Jo skaistus ir geras gyvenimas pasili ka pavyzdžiu ir akstinu. Taip, jis dar gyv .a jaunuoliuose, kurie jį statosi sau pavyzdžiu. Mirė, kad gyventų ir neštų gyvenimą kitiems. Reikia verkti. Taip. Bet reikia taip pat dėkoti Dievui, kaip tie vargšai aną rytą (jo laidotuvėse). Reikia dėkoti, nes jis buvo skirtas didesniam tikslui, kurio mes bent pilnai tuo momentu nematėm".

Kitas draugas, kuris anksčiau naiviai vaizdavosi šventumą, rašo:

„Turėjau vaikišką šventumo supratimą. Šventumą aš vaizdavausi kaip kokią ne šios žemės būtybės savybę, vertą pagarbos, bet nepasiekiamą. Kai iš Jurgio laidotuvių sugrįžau namo, lyg staigios vidinės šviesos apšviestas, tariau sau: Štai šventasis!

Tuoj prisiminiau laiką su juo praleistą ir klausiau savęs:

— Ar mačiau jį kada nors elgiantis blogai su kuriuo draugu? Arba neišlaikant mandagumo kieno atžvilgiu? Ar išgirdau

iš jo lūpų netinkamą žodį? Atsakinėjau sau: ne, niekuomet! Pergalvojau mūsų pašnekėsius, ramybę, kurią jie palikdavo mano širdy, stiprybę, kurios teikdavo mano silpnai valiai"...

Jurgis mirdamas užgimė ne tik dangaus karalystei, bet ir žmonių širdyse. Po skausmo ir nuliūdimo prasidėjo jo apoteozė — išgarsėjimas, kuris vis auga ir auga. Auga taip pat viltis, kad Bažnyčia netolimoj ateity prisidės oficijaliai prie ištikimojo savo vaiko išaukštinimo čia žemėj.

Iš tikrųjų, kas galėtų nejausti pagarbos jaunuoliui, kuris savo granitiniu tikėjimu ir šviesiu pavyzdžiu iškilo aukščiau laiko tamsybių. Nenuostabu, kad net nekatalikai Jurgiui išreiškė simpatijų.

Socijalistų laikraštis „La Giustizia" po Jurgio mirties rašė:

„Buvo tikras vyras tas Jurgis Frassati, kurį vos 24 metų mirtis pasivogė, lyg skubąs vagis. Tai, kas apie jį skaitoma, yra taip nauja ir nepaprasta, kad ir tarp neturinčiųjų tikėjimo sukelia didelės pagarbos jausmus. Buvo jaunas ir turtingas, o buvo pasirinkęs sau darbą ir gerumą. Tikėjo į Die-

vą ir išpažino savo tikėjimą viešai. Tikėjimą suprato kaip kovą, kaip uniformą, kuri užsivelkama pasaulio akyse, bet niekada neturi būti pakeista paprastais rūbais kurio nors patogumo, oportunizmo ir žmonių baimės sumetimais.

Jis buvo įsitikinęs katalikas ir katalikų studentų federacijos narys. Todėl nebojo galimų pašaipų iš skeptikų pusės, vulgarių ir vidutinių asmenybių. Dalyvaudavo religinėse apeigose. Per iškilmes eidavo šalia arkivyskupo baldakimo.

Kada visa tai yra ramus ir tvirtas išreiškimas savo įsitikinimo, o ne simuliuotas pasirodymas kitais sumetimais, yra gražu ir garbinga. Bet kaip atskirti išpažinimą nuo simuliavimo? Štai kaip. Gyvenimas yra palyginimas žodžių ir išorinių veiksmų, kurie yra truputį vertesni už žodžius. Tas jaunuolis buvo visų pirma krikščionis. Jis įprasmino savo mistinius įsitikinimus gyvais žmogiško gerumo darbais, pastoviais pamaldumo veiksmais.

Galima ir kitaip vertinti socijalinį meilės sekmingumą. Bet negalima nevertinti jos, kai ji praktikuojama tyra širdimi. Ir

praktikuojama ne kaip koks narkotikas, žaislas arba priemonė, bet kaip betarpiška pagalba nelaimėje. Be kurių kitokių slaptų tikslų, o tik su noru išpildyti tikrai jaučiama pareigą ir brolišką meilę.

Šitam jaunuoliui nesivaideno šalta pavergimo vizija, nors jis jau buvo savo doktorato išvakarėse. Neturėjo taip paplitusio, tarp gyvenimo favoritų, plėšraus vanago žvilgsnio. Jo žvilgsnis buvo skaidrus ir malonus, kokį tegali turėti žmogus, nuoširdžiai save laikąs kitų žmonių broliu. Todėl jis sudaro išimtį, kuri turi būti iškelta ir užfiksuota neišpasakytai skubiame kasdieninės kronikos bėgy.

Turėjo sveiką sielą. Valia ir kūnas buvo stiprūs. Mylėjo judesį ir aukštus kalnus. Mylėjo ir jėgą, tik ne kaip priespaudos įrankį, bet kaip teisingumo ir teisės apgynimo priemonę. Kai prievarta įsiveržė į jo namus, jis į ją vyriškai reagavo.

Neapykantos, puikybės ir noro viešpatauti bei užgrobti sūkury, šitas „krikščionis", kuris tiki ir elgiasi pagal savo tikėjimą, kuris kalba, kaip savy jaučia, ir daro tai, ką sako, šitas „užsispyrėlis" savo tikė-

jime yra vis dėlto pavyzdys, galįs visus kuo nors pamokyti".

Dešimt metų vėliau protestantų laikraštis „Luce" rašė:

„Mes, krikščionys evangelikai, esam pasirengę įvertinti visose srityse visus tuos gerus ir atvirus bet kokio tikėjimo išpažinėjus, kurie stengiasi įgyvendinti kasdieniniame gyvenime savo tikėjimo troškimus. Žodžiu, tuos tikinčiuosius, kurie gyvena pagal savo tikėjimą.

Tiesa, mes nekeliam ant altorių tikinčiųjų, kurie labiau savy atmuša Kristaus gyvenimą. Todėl jie mūsų tarpe, nors jų yra be galo daug, palieka labiau žinomi Dievui, negu žmonėms.

Bet labai naudinga yra atvaizduoti visų jų dvasinius ir religinius aukšto būdo bruožus. Taip pat naudinga iškelti ne tik mūsų jaunuomenei kaip pavyzdį, bet ir įrodyti, kiek melaginga yra sakyti, kad kiekvienas jaunuolis turįs išgyventi tam tikrą dorinio pakrikimo perijodą, kuriam pasibaigus jaunuolis, jau subrendęs, galės vesti jei ir nevisiškai griežtą, tai bent tvarkingą gyvenimą.

Vienas tokių šventų jaunuolių ir yra Frassati.

Jame greitai įsigalėjo dvi ryškios meilės: gamtos meilė ir meilė Dievui. Bet šiedvi meili jis mokėjo suderinti. Buvo entuziastingas alpinistas. Buvo ir didelis jūros mėgėjas. Pilnai gėrėjosi gamtos grožiu. Šis pastarasis jį vedė prie Sutvėrėjo ir kartu tenkino jo grožinį jautrumą. Visa tai sujungta su malda apsaugojo jį nuo paslydimų ir nupuolimų, pasitaikančių be galo didelei daugumai moderniojo jaunimo, išeinant iš paaugolystės perijodo.

Jis mokėjo protingai pasirinkti draugus, geras knygas ir leistinus pasilinksminimus. Nors neatsiskyrė nuo pasaulio, gyveno visuomenėj, bet jis pasiliko ištikimas savo skaistybės idealams.

Sąžiningai atlikinėdavo įvairias pamaldumo praktikas. Į jas įnešdavo linksmai atliekamos pareigos nuotaiką. Ieškojo patarimų ir pagalbos pas kaikuriuos Torino dvasiškius. Tos pagalbos ieškojo ir draugijose bei brolijose...

Būdamas studentu buvo Cezario Balbo ratelio ir šv. Vincento draugijos veiklus

narys. Visada ir visur nešdavo savo entuziazmą, energingą pagalbą, savo palaimingą darbštumą.

Buvo nepalaužiamas savo pasiryžimuose. Todėl nenusileido socijalistų antiklierikalų opozicijai. Pasipriešino net kaikuriems valdžios draudimams, kurie, jo nuomone, įžeidė viešų religinių iškilmių laisvę. Viena proga jis buvo pasirengęs ir kumštimis ginti savo ratelio vėliavą.

Jis buvo griežtas savo sprendimuose todėl, kad norėjo ištikimai tarnauti idėjai, kurią jis surado teisingą ir gerą. Principų pastovumas, be abejo, nėra taip dažnai sutinkamas jaunuoliuose. Jaunuoliai lengvai duodasi įtraukiami sentimentaliais ir savanaudiškais sumetimais į kompromisus, nuolaidas. Taip niekada neatsitiko su Jurgiu, geležinės valios žmogum.

Švelni ir tikrai krikščioniška charakteristika — tas jo nuolatinis rūpinimasis palengvinti savo brolių kančias bei vargus. Tas rūpinimasis ir nebuvo toks, kaip pas daugelį tos pačios aukštos socijalinės padėties žmonių, kurie pasitenkina tik paaukodami dideles sumas labdarybės įstaigoms.

Jis gi asmeniškai, nepaisydamas nuovargio ir pasiaukojimo, lankė ligonis ir vargšus. Su medžiagine pagalba jis jungė savo tikrą simpatiją, spinduliuojančią iš skaidraus ir linksmo veido.

Stengėsi eiti Mokytojo pėdomis. To Mokytojo, apie kurį pasakyta: „Jis ėjo darydamas gera aplink save". Domininkonų generolas tėvas Gillet sumaniai apie Jurgį pasakė: „jis ilgėjosi antgamtiškumo ir turėjo apaštalo temperamentą".

JIS GYVAS ŽMONĖSE

Tuoj po Jurgio mirties daug kas kreipėsi į jį su įvairiais prašymais. Greitai pasklido gandas apie jo dangišką pagalbą. Daugelis patyrė jo užtarimo vaisius.

„Buvau atsidūrus, — rašo viena siela,— dvasinėse kančiose, kreipiaus į Jurgį. O dabar kasdien kreipiuos į jį dėl kitos be galo svarbios malonės."

„Didelės nelaimės ištiktas šaukiausi prie gerojo Jurgio sielos. Gavau malonę ir suraminimą."

„Siunčiu auką Jurgio Frassati vargšams už stebuklingu būdu gautą malonę. Kartu prašau, kad išmelstų iš Dievo išsipildymą to, ko trokštu."

„Aukoju vargšams, kuriuos taip labai mylėjo angeliškasis Jurgis Frassati, nes noriu padėkoti jam už labai svarbią malonę, gautą per jo užtarimą. Pasitikiu ir tolimesne jo dangiška globa."

„Gerasis Jurgis Frassati man išmeldė vieną didelę malonę. Šiuo momentu prašau kitos malonės."

„Per Jurgio Frassati užtarimą gavau vie-

ną malonę, kurios jau seniai Dievą prašiau."

Vienas Jurgio profesorius taip pat patyrė jo dangiškąjį gerumą:

„Kreipiaus į jį, lyg į kokį šventąjį! Likau išklausytas".

Viena pamaldi vienuolė, pranciškonė, per Jurgio tarpininkavimą atgavo sveikatą.

Ir daugelis kitų išmėgino jo užtarimo galingumą. Vieni, ekskursuodami po kalnus, buvo sulaikyti prie pat bedugnės krašto. Kiti pasveiko iš įvairių ligų. Kiti išvengė operacijų.

Pažymėtina, kad Jurgis ir danguj nemėgsta sukeisti vertybių. Pirmiausia ir labiausia jis padeda tiems, kuriems reikia dvasinių malonių.

„Praeitą trečiadienį, — rašo viena mokyta panelė,—gavau iš Italijos Jurgio bijografiją. Godžiai ją perskaičiau ir nuraudau dėl savo egojizmo, savo tuštybės, savo minčių ir skaistybės. Rytojaus dieną buvo mano Pirmosios Komunijos sukaktuvės. Jurgis tą dieną mane nuvedė prie kunigo kojų ir grąžino manyje Jėzaus alkį, kurio jau seniai kaip ir nebejaučiau. Nuo trečia-

dienio aš pasikeičiau, atsiverčiau ir tikiuosi, Dievui padedant savo malone ir Jurgiui globojant, ištesėti. Jurgį mačiau tik vieną kartą 1923 m. rugsėjo 9 dieną Genujos Eucharistiniame Kongrese. Susitikom aikštėje, į kurią rinkosi organizacijos prieš procesiją. Labai gailiuosi šiandien, kad nemokėjau suprasti, kas buvo tas jaunuolis, kuriam spaudžiau ranką. Daug daugiau naudos būtų atnešęs man tas mūsų susitikimas!... Negalėjau tada įsivaizduoti, kad jis ateitų manęs ieškoti šitame tolimame Prancūzijos mieste."

„Vakare prie staliuko, — rašo kita studentė, — pasiėmiau truputį lengvapėdiškai ir išsiblaškiusiai skaityti Jurgio bijografiją, lyg kokį romaną. Perskaičiusi pirmuosius puslapius, pradėjau domėtis. Paskui ėmiau verkti ir taip verkdama perskaičiau visą knygą. Pertraukdavau skaitymą, kai imdavau perdaug kūkčioti. Vis dėlto verkdama jaučiausi skaidri ir patenkinta. Tokia seniai tesu buvusi, o gal niekada nebuvau. Nežinau, kelintą valandą atguliau tą naktį. Be abejo, turėjo būti labai vėlu, nes negalėjau persiskirti su knyga, neužbaigusi jos

skaityti. Bet atsimenu gerai, kad, prieš atsigulsiant, atsiklaupiau ir karštai pasimeldžiau, kaip niekada nesimeldžiau. Nuo to laiko dažnai dar paskaitau Jurgio gyvenimą. Ir visada, padedant knygą, mano akys apsiašaroja; jaučiu savyje tvirtą pasiryžimą tapti geresne ir būti vertesne nešioti tą ženkliuką, kurį ir jis nešiojo. Pradėjau dažniau eiti Komunijos. Žodžiu, stengiuos sekti jo nuostabų pavyzdį. Įsirašiau į domininkonų tretininkus ir į „Fuči". Kiekviename žingsny turiu dėkoti jam, nes visur matau tik jo nuopelnus."

Štai ką rašo dar viena studentė savo draugei:

„Pradėjau iš naujo nuo pirmų puslapių skaityti tą knygą, ant kurios viršelio užrašytas šventas jums, fučinai, vardas. Negaliu ja atsigėrėti.

Joje yra dalykų, paimtų iš nuostabiojo jaunuolio gyvenimo, kuriuos aš norėčiau taip giliai įdiegti į savo širdį, kad jie būtų man tvirtumo šaltiniu ir pavyzdžiu. Pirmą kartą skaitant, dažnai pasijusdavau pripildyta po kai kurių puslapių tokio kankinančio liūdnumo, jog išsiilgdavau vienu-

mos, kad vienui viena galėčiau išsiverkti. Tas liūdesys kildavo iš palyginimo, kurį padiktuodavo tie puslapiai mano sąžinei. Palyginime aš nepaprastai pralaimėdavau. Kaip buvau ir tebesu toli nuo jo! Taip toli, lyg tas, kuris iš melancholiškos ir monotoniškos žemumos išdrįstų žiūrėti į brolį ant aukščiausio ir nepasiekiamo kalno ir dėl to graužtųsi.

Skaitydama jaudinuosi, lieju ašaras ant tų tikrojo gyvenimo lapų. Bet vis dėlto žinau iš patyrimo, kad bandymo metu mano silpna siela užmiršta gėrį, kuriuo dabar norėtų persisunkti, ir grįžti į savo įprastąjį niekšingumą...

Šiandien dar galvojau apie tave, kuri gyvenai Jurgio Frassati aplinkumoj kelis metus... Niekados nesupratau gilias „Fuči" vertybės ir fučiniško gyvenimo, kaip dabar, skaitydama tą knygą, kurioj gyvai viskas atsispindi. Dabar lengva suprasti jūsų idealus, kurie nėra tokie pat pas tuos, kurie, nepriklausydami jūsų korporacijai, vadintų juos tuo pačiu vardu... Man gėda dabar, kad esu kadaise įdavusi tau į rankas lengvo turinio romaną.

Kai tu, bardama mane už mano parūpintą knygą, pasakei šituos žodžius: turi pasiskaityti truputį Jurgio gyvenimą ir atrasi skaistumo, aš tavęs tada nesupratau. Net, prisipažįstu, pagalvojau su ironija apie tavo sielą, kuri nenorėjo pažinti tikrojo gyvenimo, kad ir negražių, paslapčių.

Negalėjau suprasti, kad tu bijojai susiteršti. Dabar tik tie žodžiai gyvi mano atminty įgyja tikslią ir žavinčią prasmę. Jurgis, kuris bus mano ideališkas draugas, bus man ir naujo gyvenimo šaltinis".

Vienas atšalėlis guodžiasi, kad Jurgis jį atvedęs į tikrąjį kelią:

„Kiek laiko jau nebėjau klausyti mišių? Nežinau! Nuo kada nebekalbėjau poterių? Nebeatsimenu! Žinau tik, kad žmogus toli nuo Dievo, Bažnyčios ir Sakramento nėra žmogus, o tik gyvulys! Tik štai vienas mano brolis atneša man Jurgio gyvenimą. Perskaičiau ir apsiverkiau. Jurgis buvo geras, o aš — ne! Mečiau žvilgsnį į praeitį: kaip laimingesnis buvo to laiko gyvenimas!.. Ir štai, dabar aš ramus kiekvieną vakarą kalbu rožančių; einu klausyti Mišių, priiminėju Sakramen-

tus. Tiesiog atjaunėjau! Jurgis iš dangaus meldės už mane ir išgelbėjo".

Kito atšalėlio patirta malonė:

„Esu jaunuolis, nuo Pirmosios Komunijos nebesilankiau bažnyčioj ir, žinoma, niekada nenorėjau užsiminti nei apie Dievą, nei apie kunigus.

Vakar vakarą įlipau į greitąjį traukinį, 2 valandą nakties. Tuo metu jis visada tuščias. Aš turėjau su savim „420" ir „Novella". Šiuodu laikraštukai turėjo man padėti praleisti laiką. Tik kažkaip netikėtai pamačiau nedidelį ryšulėlį. Žingeidumas mane stūmė pažiūrėti, kas jame buvo. Radau Jurgio Frassati gyvenimą. Atsiskleidžiau nenoromis ir perskaičiau keletą puslapių. Nusprendžiau: kunigų parašyta, todėl tik melagystės. Ėmiau skaityti savo laikraščius. Traukinys šniokščia penkias valandas, kol pasiekia X... O tiek laiko buvo per daug tiems laikraštpalaikiams... Todėl nenoromis ėmiau skaityti knygą. Paskui pradėjau sekti su didesniu atidumu, kol pravirkau kaip mažas vaikas, ir ašaros (neįprastas man reiškinys) ėmė ristis per skruostus.

Nesugebu išpasakoti ir išreikšti savo jausmų. Tik galiu pasakyti, kad vos tik išlipu X..., pirmoje man pasitaikiusioje bažnyčioje atsiklaupiau, pasimeldžiau ir vieno vienuolio nuolankiai paprašiau, kad išklausytų mano išpažinties. Tas jaunas tėvas mane priėmė meiliai ir kantriai, leido man prieiti Komunijos.

Tiktai aš vienas žinau su kokiu džiaugsmu tuo momentu, kai Jėzus iš savo begalinio gerumo teikėsi susijungti su manim, man pasirodė, kad gerasis Jurgis pabučiavo mane į kaktą, ir per visą mano kūną perbėgo gerumo šiurpulys. Aš dar meldžiaus į jį, kad mane visada išlaikytų tvirtą tikėjime.

Norėjau parašyti gerojo ir šventojo Jurgio motinai ir pasakyti, kad kiekviena jos ašara būtų bergždžia, nes jis, be jokios abejonės, gyvena širdyse visų tų, kurie yra geri, ir jis tikriausiai yra gražiausia dangaus žvaigždė.

Melskitės ir paprašykit kitų, kad melstųsi už mano galutinį atsivertimą, kad tapčiau geru ir, svarbiausia, turėčiau drąsos

išpažinti prieš pasaulį savo atnaujintą tikėjimą."

Kitas jaunuolis gyveno paskendęs neskaistumo purvuose ir niekada neišdrįso išpažinti savo biaurios kaltės per išpažintį. Kažkaip jam pakliuvo į rankas Frassati gyvenimas. Perskaitė. Graži, nekalta, pilna kilnaus džiaugsmo Jurgio fizionomija paveikė jį. Sąžinės balsas pradėjo kuždėti jam: sek Jurgiu. Pravirko nelaimingasis jaunuolis. Puolė ant kelių ir prašė Jurgį pagalbos. Atsistojo pasiryžęs pradėti naują gyvenimą, skaistų gyvenimą.

Kun. Coiazzi rašo Jurgio bijografijoj, kad daug kitų asmenų išmėgino Jurgio pagalbą, ypač sunkiose ir dažnose kovose už skaistybės idealą. Jurgis buvo skaistus iki herojiškumo, ir Dievas ypač išklauso jo maldų skaistybės reikaluose.

Todėl, jaunuoli, kurs perskaitei šią knygą, išmok branginti ypač jaunuolišką puošmeną — skaistybę. O sunkiose kovose dėl jo nenusimink, bet ištiesk ranką į Jurgį ir prašyk jo pagalbos, kaip prašydavo jo draugės kalnuose:

— Jurgi, tu esi toks stiprus, padėk man!